Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 488
ՇԱԲԱԹ 17 ՕԳՈՍՏՈՍ 1885 (Ն. Տ.) 29 ՕԳՈՍՏՈՍ 1885
19 ԶԻԼ-ԳԱՏԷ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده ارەولك
غزته‌سى ادارەسنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գաղիկան արծաթ 200
» » Վեցամսեայ » » 100
» » Եռամսեայ » » 50
Գաւառաց » և օտարական Թղթատարով տարեկան » » 240
Գաւառաց համար և օտարական Թղթատարով վեցամսեայ » » 28
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանք 120
» » վեցամսեայ 56
Դուրս գրկուած յօդուածոց [illegible] Տնօրէնութեան վրայ է, Խմբագրութեան ղրկուած [illegible] կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

ՑԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԸՆԴՈՒՆՈՂՈՒՆ
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ, 16 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅՍԵՐԱՑ. Վիէննայէ օգոստ. 21 թուով առ Թայմս ուղղեալ հեռագիր մը կը պարունակէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ կայսերաց տեսակցութեան հիմնագիրը։ Զարին այցելութեան տեւողութիւնը 24 ժամու իջուցուած էր, յորմէ Թղթակիցը կը հետեւցնէ թէ այս տեսակցութիւն չի կրնար ունենալ Սքերնեւիձէի տեսակցութեան տրուած քաղաքական մեծ կարեւորութիւնը։

«Զարն և Զարուհին, իրենց երկու զաւակներով և Զարին եղբայր Վլատիմիր Մեծ–Դուքսն իւր ամուսնով պիտի հասնին Կալիչիոյ սահմանագլուխ Զքով քաղաքն, օգոստ. 25ին։ Հոն պիտի ընդունուին Կալիչիոյ Կառավարչին կողմէ, և Սիլէզիոյ և Մորաւիոյ սահմաններն հասնելով, պիտի ընդունուին նաև Աւստրիոյ սոյն երկու նահանգաց Կառավարիչներուն կողմէ։ Աւստրիոյ կայսրն և Գահաժառանգ Ռուտոլֆ Իշխանը զանոնք պիտի դիմաւորեն ի Հիւլլէյն, և Քրէմսիէրի երկաթուղւոյ կայարանն Էլիզապէթ Կայսրուհւոյն կողմէ պիտի ընդունուին։ Արքեպիսկոպոսարանը պիտի իջնեն, ուր զիրենք պիտի դիմաւորեն Աւստրիոյ Արքունեաց բարձրաստիճան պաշտօնակալք։ Զարին յատկացեալ սենեկաց մէջ յանժամ ներկայացմունք տեղի պիտի ունենան, և Աւստրո–Հունգարիոյ Նախարարք, Պետական պաշտօնակալք և այլ հիւրեր պիտի ներկայացուին Զարին ու Զարուհւոյն։ Ապա հանդիսաւոր խնճոյք մը պիտի տրուի, և յետոյ թատրոնական ներկայացմունք տեղի պիտի ունենան ձեռամբ լաւագոյն դերասանաց և դերասանուհեաց Աւստրո–Հունգարիոյ։ Օգոստ. 14/26ին Փիւրլետէվալտի անտառին մէջ վայրի խոզի որսորդութիւն պիտի լինի, յետոյ թեթեւ նախաճաշ մը, որուն պիտի յաջորդէ երեկոյեան նոր խնճոյք մը, զոր ճաշակելէն յետոյ, Զարն ու Զարուհին և հետեւորդք պիտի մեկնին Քրէմսիէրէ։ Պաշտօնական հիմնագիրը կը պարունակէ նաև Նոցին Վեհափառութեանց հետեւորդաց և հետեւորդուհեաց անուններն։ Աւստրիոյ կայսեր պատկերահանը՝ Զիչի՝ պաշտօնապէս հրաւիրուած է՝ ինչպէս անցեալ տարի Սքիրնեւիձէի՝ այս տարի ալ Քրիմսիէրի տեսակցութեան։

(Այս հիմնագրոյ նշանակած եղանակաւ տեղի ունեցած է տեսակցութիւնն, ինչպէս հեռագրական երկտողէն արդէն իմացան ընթերցողք։)

Զարը, Քրեմսիէրէ մեկնելով, պիտի երթայ Վանկորոտ, (Ռուսիա), ուր աչքէ պիտի անցունէ զօրաբանակ մը, և ապա Քիէֆ, զօրահանդէսներուն ներկայ գտնուելու։ Վերջապէս, Ն. Կ. Վեհափառութիւն այց մը պիտի տայ նաև Խարքօֆ քաղաքին։

—Վիէննայէ կը հեռագրուի օգոստ. 20 թուով.

Ռուսական դեսպան Պ. Լոպանոֆ այսօր Աւստրիոյ Կայսեր մատոյց ինքնագիր նամակ մը Զարէն, որ կ'իմացնէր թէ հաճութեամբ կ'ընդունէր Քրեմսիէրի մէջ տեսակցութեան համար Ֆրանձ Եօզէֆ Կայսեր հրաւէրն։ Աւստրիոյ Կայսրը այս պաշտօնական հրաւէր ուղղած էր առ Զարն, երբ ի Քրեմսիէր տեսակցութեան ամենայն մանրամասնութիւնք դեսպանատանց միջոցաւ կարգադրուած լմնցած էին։ Պ. Կիրս իւր Վսեմ. Տէրը պիտի տեսնէր Աւստրիոյ Կայսեր տեսակցութենէն յառաջ։

ՍՈՒՏԱՆ. Հեռագիրն արդէն համառօտիւ ծանոյց թէ Քասալայի եգիպտական բաղ պաշտպանք, երկու տարւոյ պաշարումէ յետոյ, վերջապէս իրաւախոհ եղեր են Մէհտիին մարդոց հետ։ Աւասիկ այս մասին Թայմզի Թղթակցին հեռագիրը։

Գահիրէ, 21 օգոստ. Քասալայի պահապան զօրագունդն յուլիս 30ին համաձայնեցաւ Հատէնտովաններու ցեղին հետ, յորմէ պաշարեալ էր։ Պայմանք անծանօթ են տակաւին։ Ապստամբք և պահապան զօրքը միասին կը բնակին այժմ Քասալայի մէջ։ Այս լուր երեք օր յառաջ ընդունուած էր. բայց եգիպտական իշխանութիւնք, խորհելով թէ անհիմն կրնար լինել, գաղտնի պահեցին զայն։ Անկէ ի վեր երեք տարբեր աղբիւրներէ լրոյն հաստատութիւնն եկաւ ի Սուաքին։ Պահապան զօրքն յանձնառութեան պարտաւորեցաւ պաշարանաց սպառման պատճառաւ. որովհետեւ քաղաքին մէջ գտնուող բոլոր էշերն ու ձիերը կերուած էին, և զօրքերը վերջերս խոտով կ'ապրէին։ Օսման Տիկնա սաստիկ զայրացեր է Հատէնտովայից ցեղապետներուն դէմ, իրենց եգիպտացի թշնամաց կեանքերը խնայելնուն համար։ Ջերմ այս հազարապետը պիտի աշխատի ազատել այս եգիպտացի գերիներ։ Ուրիշ տեղեկութեանց նայելով, Սեննար քաղաքն ևս, Սուտանի մէջ եղող, տակաւին կը դիմադրէ Մէհտիականաց։ Յուլիսի վերջերն եգիպտացի պահապան զօրքերն յետս մղեր են ապստամբաց մէկ նոր յարձակումը։

—Գահիրէ, 24 օգոստ. Մէհտիի յաջորդ Խալիֆ Աբտ–Ուլլահի սպանման լուրը չէ հաստատուած։—4,0000 Սուտանցիք գրաւած են Զէնկոլա, ուստից վերջերս մեկնած էին անգլօ–եգիպտական զօրքերն և իշխանութիւնները։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Կոմսուհի Թորկախի ապարանին մէջ մաճառ լրագրապետաց եղած անարգանքին առթիւ, (որոյ վրայ գրեցինք արդէն,) կոմս Կէզա Զիչի և Երեսփոխան–խմբագրապետ Պ. Բուլօքի մենամարտեցան օգոստ. 24ին։ Մենամարտը սուրով տեղի ունեցաւ, և ո՛չ թէ ատրճանակով, ինչպէս ի սկզբան ծանուցուած էր։ Երկուքն ալ թեթեւապէս վիրաւորեցան։

ԿԱՐՈԼԵԱՆՔ. Մատրիտ, 22 օգոստ. Սպանիոյ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, որպէս զի ո՛ և է հայրենասիրական ցոյց տեղի չունենայ ընդդէմ Գերմանիոյ ներկայացուցչաց յՍպանիա։ Կառավարութիւնը կը յուսայ թէ Պերլինի դահլիճը, ճանչնալով Սպանիոյ իրաւունքներն համայն Կարոլեան կղզեաց վրայ, ետ կը դարձնէ զայն միակ կղզի որուն տիրած է առ այժմ։ Այս կղզին է Բոնաբի կամ Վերափոխման կոչեցեալն, որ 300 փարսախ հեռի է Եաբ կղզիէն, ուր արդ հասած են սպանիական երկու մարտանաւեր։ Սպանիական նոր մարտանաւք պիտի երթան զօրացնել Փիլիպպեան կղզեաց սպանիական կայանը։ Սպանիոյ լրագիրք սաստիկ զայրոյթ ցոյց կուտան Գերմանիոյ դէմ, և կը պահանջեն միահամուռ որ Ալֆոնսօ Թագաւորին կառավարութիւնն ազդու լեզու մը գործածէ Վիլհէլմ Կայսեր կառավարութեան դէմ։ Զրոյց կայ թէ Ալֆոնսօ Թագաւորն ետ պիտի տայ Վիլհէլմ Կայսրէն ստացած բոլոր պատուանշաններն և «Ուհլանաց գնդապետի» պատուակալ տիտղոսն, եթէ Գերմանիա ետ չտայ Կարոլեան կղզիները։

—Մատրիտ, 21. Ընդհանուր երկրին մէջ Գերմանիոյ դէմ զայրոյթը կ'աւելնայ։ Սպանիոյ դեսպան Ֆոն Սոլմս Կոմսն այլ ևս չերթար ո՛չ թատրոն, ո՛չ ալ Լա Կրանխայի ճեմավայրն. որովհետեւ ընդհանրապէս յոյժ պաղ ընդունելութիւն մը կը լինի իրեն, և ինք շատ ձանձրոյթ դիրքի մը մէջ կը մնայ։

—Սպանիական Ֆաբրա հեռագրական գործակալութիւնը կը կարծէ թէ Գերմանիա պիտի հրաժարի Կարոլեան կղզիները գրաւելու խորհուրդէն, զոր մասամբ և եթ ի գործ դրած է արդէն. ապա թէ ոչ, Սպանիա առեւտրական և դիւանագիտական ամեն յարաբերութիւններ պիտի խզէ Գերմանիոյ հետ։

—Սպանիական լրագիրք մանաւանդ զայրացած են Գերմանիոյ դէմ, յիշեցնելով թէ Վիլհէլմ Կայսեր կառավարութիւնը Սպանիոյ ստացուածոց վրայ յարձակում մ'ընելու համար ընտրած է ճիշդ ա՛յն միջոցն, ուր ողողմունք և ժանտախտ ծանր աղէտներ դարձած են Սպանիոյ գլխուն, և կրնայ կարծուիլ թէ ուրիշ ամեն հոգերն ի մոռացութեան կը թողուն։ Բայց այնպէս չէ. Սպանիա, իւր ամեն աղէտից մէջ, չի հրաժարիր իւր նուիրական իրաւունքներէ,— (Նուիրական կրկնապէս, քանի որ, ինչպէս տեսանք անցեալ օր, Կարոլեան կղզեաց վրայ սպանիական տիրապետութեան իրաւունքն հաստատելու համար մէջ բերուած գլխաւոր փաստն հիմնեալ է Աղեքսանդր Է. Պապին կոնդակին վրայ։)

—Ֆրանսացիք շատ ուրախ են Գերմանիոյ և Սպանիոյ միջեւ ծագած վէճին համար. որովհետեւ վերջ կը գտնէ գերմանօ–սպանիական մտերմութիւնն, որ երբեմն մեծ երկիւղ սկսած էր պատճառել Ֆրանսայի, իբրև Պիզմարք իշխանին մէկ հնարքը՝ Ֆրանսայի դէմ նոր թշնամի մը յարուցանելու իւր կողին վրայ, Բիրենեան լերանց կողմէն։ Բայց Կարոլեան կղզեաց վէճը կարգադրէ գոհացուցիչ կերպիւ թէ ո՛չ, Ֆրանսացիք կը խորհին թէ Սպանիա բաւական գաղափար մը ստացած պիտի լինի Գերմանիոյ բարեկամութեան արժէքին վրայ, որ իրեն սկզբունքը գրած է «Վա՛յ տկարին»։

ՕԼԻՎԻԷ ԲԷՆ. Պ. Հանրի Ռոշֆոռ իւր Էնթրանզիժան (Անհաշտ) լրագրոյն մէջ կը շարունակէ նախատալից և սպառնալից հրատարակութիւններ ընել Անգլիոյ Թագուհւոյն, Կալլէսի իշխանին, Լորտ Սալիսպըրիի և Բարիզի դեսպան Լորտ Լայոնսի դէմ, առարկելով, այս անգամ ըստ վկայութեան Պ. Սէլքովիչ անուն նախկին թարգմանի մը անգլ. բանակին ի Սուտան, թէ ֆրանսացի արմատական խմբագիր–թղթակից Պ. Օլիվիէ Բէն Սուտանի մէջ անգլիացի սպայից հրամանաւ հրացանի բռնուած է Պաշը Պօզուքներու կողմէ։ Անգլ. պաշտօնական և անպաշտօնական տեղեկութիւնք կը պնդեն, միւս կողմէ, թէ Օլիվիէ Բէն հիւանդութեամբ մը մեռած է մերձ ի Խարդում Մէհտիական բանակին մէջ։ Այսու ամենայնիւ, թէ՛ անգլ. և թէ՛ ֆրանսական կառավարութիւնք մանրախոյզ քննութիւններ կատարել կուտան, քանի որ Պ. Սէլքովիչ կը յաւակնի մանրամասնօրէն պատմել զոր ինչ կը վերագրէ անգլ. սպայից։ Պ. Ռոշֆոռ Բարիզցիները կը գրգռէ յարձակում մ'ընելու Լորտ Լայոնսի վրայ, և անարգական ցոյցեր ընելու Անգլիոյ «բարբարոսութեան» դէմ։ Բայց Ռիվէրի հեռագիր մը կը հաւաստէ մեզ թէ այս յանդուգն հրատարակութիւնք արձագանգ չեն գտներ Ֆրանսայի ժողովրդեան պատուաւոր մասին մէջ։

ՔՈՆԿՕ. Զինուց և ռազմամթերաց վաճառման դէմ արգելքը, զոր Քոնկոյի նորահաստատ եւրոպական անկախ կառավարութեան ընդհանուր տնօրէնն այս օրերս հրատարակած է, Պրուսէլի մէջ գէշ նշան մը կը համարուի,—կ'ըսէ Պրուսէլի հեռագիր մը առ Թայմզ, օգոստ. 21 թուով,— և մինչեւ իսկ հակառակ կը նկատուի ազատ–վաճառականութեան սկզբան սոյն նոր Պետութեան մէջ, սկզբունք զոր Պերլինի դեսպանաժողովն հռչակած էր։ Եւս քան զեւս կը զգացուի թէ ամբողջ ձեռնարկութիւնն, այսինքն Քոնկոյի մէջ նոր Պետութեան մը հաստատումը, թէեւ յոյժ մարդասիրական և բարի դիտաւորութեամբք յղացեալ, արկածալից բան մ'էր, քանի որ կազմուած նոր Պետութիւնն իւր ետեւ չունի ո՛չ մէկ եւրոպական Տէրութեան ոյժն ու օգնութիւնն։ Յայտարարութիւնք զորս Պելճիոյ Նախարարապետն ըրաւ Խորհրդարանին մէջ, և որոց ոյժ տուաւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետը, տարակոյս չէին թողուր թէ Պելճիա, իբրեւ ազգ, (այսինքն իբրեւ պետութիւն,) ո՛ և իցէ կերպիւ չպիտի միջամտէ Քոնկոյի գործոց, թէեւ իւր Թագաւորն անձնապէս վեհապետն է Քոնկոյի պետութեան։

—Աֆրիկեան Միջազգային Ընկերակցութիւնն, (որ Քոնկոյի կառավարութեան մարմնացումն է,) կը յայտարարէ թէ ինչ ինչ նորատեսակ հրազինուց և ռազմամթերաց Քոնկոյի բնիկներուն վաճառման արգելումը պարզապէս զգուշութեան միջոց մ'է։

* *

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ. Թայմզի Վիէննայի Թղթակիցն, յետ ծանուցանելոյ եռանդագին ընդունելութիւնն որ եղած է Պուլղարիոյ Իշխանին ի վերադարձին, կը յայտարարէ թէ Իշխանին բացակայութեան միջոցին Մակեդոնական յուզումը գրեթէ բոլորովին դադրած է։ Զարիպրոտ–Սոֆիա–Վաքարէլի երկաթուղւոյն (ի մէջ Օսմ. և Սերպիոյ գիծերուն) շինութիւնը փութով յառաջ կը տարուի։

ԱԼՊԱՆԻԱ. Նոյն Թղթակից տակաւին գոհացուցիչ չի գտներ Ալպանիոյ վիճակն. որովհետեւ կ'իմանայ թէ հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ կայ դաշնակցութիւն մը, որոյ թելադրմամբ Ալպանիացիք կ'ընդդիմանան ամեն նորութեան, զոր ուզուի մուծանել երկրին փրկութեան մէջ։ Նախկին գնդապետ մը աւելի շահաւոր գտեր է աւազակի դերն, և այժմ ըմբոստացեալ է եղեր՝ փոխանակ ասպատակներ կասեցնելու՝ հանդարտաբարոյ մարդոց ճամբան կտրելու, որ անշուշտ աւելի դիւրին գործ մ'է, և այսպէս Բրիզրէնտի և Յաքովայի միջեւ հաղորդակցութիւններն ընդհատեր է, յուսալով թէ իւր յետամնաց թոշակներն այսու անօրէն եղանակաւ ստանալ կը յաջողի։ Մանաստըրի նահանգէն ալ աւազակութեան նոր լուրեր առնուեր են։ Թղթակցին այս տեղեկութիւնք մասամբ հաստատեալ են Ղալաթիոյ և Բերայի լրագրաց պարբերաբար հրատարակած ծանօթութեամբք, թէեւ ինչ ինչ կէտերու վրայ կրնան չափազանցեալ համարուիլ։—Բ. Դուռն արտօնութիւն տուեր է աւստրիական կառավարութեան՝ աշխարհագրական քննութիւն մը կատարելու Ալպանիոյ ծովեզերաց վրայ, նոր քարտէսներու պատրաստութեան համար, և հետեւապէս աւստրիական երկու փոքր մարտանաւք, յորս կան մասնագէտ սպայք, Քորֆու գնացեր են։ Հոն իրենց հետ պիտի միանան օսմ. սպայք, որոց հսկողութեան ներքեւ պիտի կատարեն որոշեալ գիտական քննութիւնք։

ՕՐԼԷԱՆԵԱՆՔ. Օրլէանեան արքայական գերդաստանն ի Ֆրանսա, սպասելով որ առաջիկայ ընտրութեանց մէջ քանի մը քուէներ աւելի շահի Հանրապետութեան գործած սխալներուն շնորհիւ, քաղաքական փոքրիկ յաջողութիւն մը ձեռք բերաւ, իւր իշխանուհիներէ մին, Շարդրի Դուքսին սիրուն դուստրը, նշանելով Տանիմարքայի Թագաւորին գահաժառանգ որդւոյն հետ։ Այս հանրապետական դարուն մէջ իսկ, կնոջ մը համար բան մ'է ըսել թէ Ռուսիոյ Զարին և Անգլիոյ ապագայ Թագաւորին հետ խնամութիւն ունի, (որովհետեւ Տանիմարքայի Թագաւորին երկու աղջիկներն Աղեքսանդր Գ. կայսեր և Կալլէսի իշխանին ամուսիններն են։) Ֆրանսացի իշխանուհին որ Տանիմարքայի ապագայ Թագուհին լինել սահմանուած է, սիրասուն սանն է իւր մեծ հօրեղբօր, Օմալի Դուքսին, որ գղեակին մէջ կ'ապրի, և յորմէ քանի մը միլիոն ֆրանք պիտի ժառանգէ, նաև գղեակներ ու ագարակներ, և այս ալ բան մ'է, քանի որ Դանիական Արքունիքն աշխարհային բարեաց կողմէ շատ հարուստ չէ։—Կը ծանուցուի թէ Աղեքսանդր Կայսրն և Կալլէսի Իշխանը ներկայ պիտի գտնուին Տանիմարքայի Վալտէմար իշխանին՝ իրենց աներորդւոյն՝ ամուսնութեան ընդ գեղանի Ֆրանսուհւոյն, Օրլէանեան Իշխանուհւոյն։

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՂՋԿԱՆՑ. Այս նորապէս Անգլիոյ մէջ հաստատուած նոր և խիստ օրէնքն արդէն ցոյց կուտայ իւր բարերար արդիւնք։ Օգոստ. 20ին Լիվըրբուլի ոստիկանութեան դատարանին ներկայացուեցաւ Թէրէզա Պէրնարտի անուն կին մը, անպատիւ տան մը տիրուհին, որ Ճիրոճինա Սերաէնդ անուն իբր 13 ամեայ աղջիկ մը իւր տունը բերել տուած էր անբարոյական նպատակաւ մը։ Կնոջ հետ միատեղ ոստիկանութիւնը ձերբակալած էր Ճէյմս Ռոպինսըն անուն նաւաստ մը, որ աղջիկն յիշեալ տունը տարած էր։ Օր. Սէրաէնդ Ռոպինսընի քենին էր, և իբրեւ մ'ընթրելու պատրուակաւ Ռոպինսըն Թէրէզա կնոջ տունը տարած էր զայն։ Աղջիկն հրապուրանօք տան վերի յարկը տարուած էր, բայց դժբախտ կնոջ մը ազդարարութեամբ, որ հոն ինկած էր, հասկնալով քեռայրին և Թէրէզա կնոջ ինչպիսի նպատակաւ զինք հոն առաջնորդելն, յաջողած էր փախչիլ։ Այս ընթացք ըստ նոր օրինաց ծանր պատիժ մը կը հրաւիրէր անպատիւ կնոջ և անպիտան քեռայրին վրայ, և հետեւապէս երկու ձերբակալեալք բանտարկեցան, երաշխաւորութիւն չընդունուելով, մինչեւ որ հրապարակաւ դատուին։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. Պէրլին, 21 օգոստ. Պարսկային յատուկ Դեսպանութիւնը զոր Շահին կառավարութիւնն աստ կը ղրկէ՝ անցեալ տարի Թէհրանի մէջ հաստատեալ գերմանական Դեսպանութեան փոխարէն, վաղուէ կը հասնի

— 131 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՈՒՐ ՄԱՐԴԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ ՏԵՍԱԿԱՆՕՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ

Ունայնակրօնութիւնն ալ միջամտած է անշուշտ այդ գարշելի սովորութեանց մէջ, բայց մարդակերք կան, վասն զի այնպիսի ժամանակներ կան, ուր որսական կենդանիք հազուագիւտ են և քաղցը մեծ։ Վայրենիները նախ իրենց քաղցն յագեցնելու համար սկսած են մարդու միս ուտել. յետոյ քուրմերը կանոնաւորած և նուիրագործած են զայդ ճիւաղական սովորութիւնն։ Եւ այսպէս ճաշը կրօնական արարողութիւն եղած է։

Միւս կողմէ, զիրար ուտելն յոյժ բնական բան մը կը համարին Նոր–Զելանտացիք։ Քարոզիչներն յաճախ հարցաքննած են զանոնք մարդակերութեան վրայ։ Հարցուցած են թէ ինչո՞ւ համար կ'ուտէին իրենց եղբայրները։ Պետերը կը պատասխանէին, թէ ձուկերը զիրար կ'ուտեն, շուներն զմարդիկ կ'ուտեն, մարդիկ շուները կ'ուտեն, շուները զիրար կ'ուտեն։ Իրենց դիցաբանութեան մէջ իսկ աւանդութիւն կայ թէ աստուածներէն մին ուրիշ աստուած մը կերած է։ Այսպիսի նախընթացներէ յետոյ ի՞նչպէս կարելի է դիմանալ իւր նմանն ուտելու հեշտութեան։

Ասկէ զատ, Զելանտացիք կը հաւատան թէ մեռեալ թշնամի մ'ուտելով անոր հոգեկան մասը կը ջնջեն, և հետեւապէս կը ժառանգեն անոր հոգին, զօրութիւնը, քաջութիւնն, որք մասնաւորապէս անոր ուղեղին մէջ պարփակեալ են։ Այս պատճառաւ մարդուն այդ մասն ամենէն պատուական և ընտիր կերակուրն է հացկերոյթներու մէջ։

Սակայն Բականէլ պնդեց, ո՛չ առանց իրաւանց, թէ զգայականութիւնը, մանաւանդ պէտքը մարդակերութեան կը գրգռէր զՆոր–Զելանտացիս, և ոչ միայն Ովկէանիոյ վայրենիներն, այլ և նոյն իսկ Եւրոպիոյ վայրենիներն։

—Այո՛, հազարապետ, մարդակերութիւնն երկար ժամանակ տիրած է ամենէն աւելի քաղաքակրթեալ ազգաց նախնիքներուն մէջ, և անձնականութեան մի' առնիք ըսածս, մասնաւորապէս Սկովտացւոց մէջ։

—Ճշմարի՞տ կ'ըսէք, հարցուց Մաք Նապս։

—Այո՛, հազարապետ, ըսաւ Բականէլ։ Երբոր Սկովտիոյ Աստիկոլին վրայ Ս. Հերոնիմոսի գրութեան ինչ ինչ հատուածները կարդաք, կը տեսնէք թէ ի՛նչ էին ձեր նախնիք։ Եւ առանց պատմական ժամանակներէն անդին անցնելու, Եղիզաբեթի գահակալութեան օրով, նոյն իսկ այն դարուն մէջ, ուր Շէյքսփիր իւր Շայլոքը կ'երազէր, միթէ սկովտացի աւազակ մը, Սաունէյ Պին, մարդակերութեան ոճրին համար չգլխատուեցա՞ւ։ Եւ ի՞նչ զգացում մղած էր զայն մարդկային միս ուտելու։ Կրօ՞նքը։ Ո՛չ, այլ քաղցը։

—Քա՛ղցը, ըսաւ Ճօն Մանկլս։

—Այո՛, քաղցը, պատասխանեց Բականէլ, բայց մանաւանդ մարդկային մարմնոյն մէջ գտնուած բորակածինով իւր մարմինը զօրացնելու հարկը։ Մսոտ և նշայուտ տունկեր (ընդեղէններ) ուտելով թոքերուն աշխատութիւնը կը դիւրանայ, բայց ուժեղ և ժիր լինելու համար պէտք է արտադրիչ կամ կենդանական կերակուրներ ուտել, որք կը զօրացնեն մկունքը։ Ցորչափ ժամանակ Մաուրիք անդամ չլինին ընդակերաց ընկերութեան, միս պիտի ուտեն, և մարդու միս։

—Ինչո՞ւ համար անասնոց միս չպիտի ուտեն, ըսաւ Կլէնարվան։

—Վասն զի չունին, պատասխանեց Բականէլ, և պէտք է գիտնալ զայս, ոչ թէ չքմեղացնելու, այլ բացատրելու համար անոնց մարդակերական ունակութիւնը։ Չորքոտանիք, մինչեւ իսկ թռչունք հազուագիւտ են այս հիւրաւերժ երկրի մէջ։ Այս պատճառաւ Մաուրիք, ի վաղուց անտի, մարդկային միս կ'ուտեն։ Մինչեւ իսկ յատուկ եղանակներ կան մարդ ուտելու, ինչպէս որ քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ յատուկ եղանակ կայ որսեղէն ուտելու։ Ցայնժամ կը կատարուին մեծ որսորդութիւնք, այսինքն մեծ պատերազմք, և ամբողջ ցեղեր կերակուր կը լինին յաղթականաց։

—Ուրեմն, Բականէ՛լ, ըսաւ Կլէնարվան, ըստ ձեր կարծեաց, մարդակերութիւնը չպիտի վերնայ Նոր–Զելանտայէն, մինչեւ որ ոչխարները, եզներն ու խոզերը չբազմանան այդ երկրի մարգագետիններուն մէջ։

—Անտարակոյս, սիրելի՛ Լորտս, և դարձեալ տարիներ պէտք են մինչեւ որ Մաուրիք մարդու միսն ուրիշ ամեն միսերէ աւելի սիրելու ունակութիւնը կորսնցնեն. վասն զի իրենց հարց սիրածն իրենք ալ պիտի սիրեն երկար ժամանակ։ Իրենց խօսքին նայելով, մարդկային միսը խոզինւոյ համ ունի, բայց առաւել ախորժելի։ Սպիտակամորթ մարդոց միսն այնչափ չեն սիրեր, վասն զի նոքա աղ կը խառնեն իրենց կերակուրներուն մէջ, որով իրենց միսը մասնաւոր համ մը կ'ստանայ, զոր շատ չեն սիրեր փափուկ ճաշակ ունեցող մարդակերք։

—Դժուարահաճ են եղեր, ըսաւ հազարապետը։ Բայց զայդ միս, ճերմակ լինի կամ սեւ, հո՞ւմ կ'ուտեն թէ եփած։

—Ի՞նչ փոյթ ձեզ, պարո՛ն Մաք Նապս, գոչեց Ռոպէրթ։

—Ի՞նչ ըսել է, տղա՛ս, պատասխանեց հազարապետը լրջաբար։ Եթէ երբեք մարդակերի մ'ակռաներուն տակ պիտի ընկնիմ, աւելի կը սիրեմ եփուած լինել։

—Ինչո՞ւ համար։

—Ապահով լինելու համար թէ ողջ չպիտի ուտուիմ։

—Լա՛ւ, հազարապետ, բայց եթէ ողջ եփուիք։

—Ճշմարիտն այս է թէ, պատասխանեց հազարապետը, կէս թագաւորամի չեմ տար զայդ ընտրութիւն։

—Ինչ և իցէ, Մաք Նապս, եթէ կրնայ հաճոյ լինիլ ձեզ, ըսաւ Բականէլ, գիտցէք թէ Նոր–Զելանտացիք մարդկային միսն եփած կամ ապխտած կ'ուտեն։ Կիրթ ճաշակ ունին և խոհարարութիւն գիտեն։ Բայց, իմ հաշուիս, ուտելու գաղափարը դժգոհի է ինծ։ Իւր կեանքը վայրենւոյ մը ստամոքսին մէջ աւարտե՛լ, փո՛ւ։

—Վերջապէս, ըսաւ Ճօն Մանկլս, կը հետեւի այդ ամենէն թէ պէտք չէ ընկնիլ այդ վայրենեաց ձեռք։ Յուսանք նաև թէ օր մը քրիստոնէութիւնը պիտի ջնջէ այդ անհեթեթ սովորութիւններն։

—Այո՛, պէտք է յուսանք, պատասխանեց Բականէլ. բայց, հաւատացէք ինծ թէ, մարդկային մսին համն առնող վայրենի մը դժուարաւ կը հրաժարի զայն ուտելէ։ Հետեւեալ երկու իրողութիւններէն կրնաք դատել։

—Ո՞յք են, տեսնենք, Բականէ՛լ, ըսաւ Կլէնարվան։

—Առաջինը Պրէզիլիոյ Ճիզվիթաց ընկերութեան տարեգրութիւններուն մէջ պատմուած։ Բորթուկէզ քարոզիչ մը Պրէզիլիացի հիւանդ պառաւի մը կը հանդիպի, որոյ քանի մ'աւուր կեանքը մնացած էր։ Ճիզվիթը քրիստոնէական ճշմարտութիւնները կը հասկցնէ, զորս օրահասականն առանց հակառակութեան կ'ընդունի։ Քարոզիչն հոգւոյն կերակուրը տալէն զկնի, մարմնոյն կերակուրն ալ հոգալով, քանի մ'եւրոպական անուշեղէն կուտայ իւր ապաշխարուհւոյն։ «Աւա՜ղ, կը պատասխանէ պառաւն. իմ ստամոքսս բնաւ որ և է տեսակ ուտելիք չկրնար մարսել. բան մը միայն կայ զոր կ'ուզէի ճաշակել, բայց դժբաղդաբար ոչ ոք կրնայ հայթայթել ասոր։

—Ի՞նչ, կը հարցնէ Ճիզվիթը։

—Ա՜խ, որդեա՛կ իմ, տղեկի մը ձեռքը։ Կը թուի ինծ թէ մեծ հաճոյքով պիտի կրծէի։»

—Ի՞նչ, այդչափ համե՞ղ է, հարցուց Ռոպէրթ։

—Երկրորդ պատմութիւնս պիտի պատասխանէ քեզ, տղա՛ս, ըսաւ Բականէլ։ Օրին մէկը քարոզիչ մը խստիւ կը պարսաւէր վայրենւոյ մ'առջեւ մարդկային միս ուտելու սոսկալի և աստուածընդդէմ սովորութիւնն։ «Անշուշտ անախորժ ալ պարտի լինիլ, աւելցուց քարոզիչն։

—Ա՜հ, հա՛յր իմ, պատասխանեց վայրենին, ըղձակաթ նայուած մը ձգելով քարոզչին վրայ, ըսէք թէ Աստուած կ'արգելու, բայց մի' ըսէք թէ անախորժ է։ Եթէ անգամ մը ճաշակած լինէի՛ք....»

ԳԼՈՒԽ Է.

ՈՒՐ ՎԵՐՋԱՊԷՍ ԿԸ ՄԱՏՉԻՆ ԱՅՆ ՑԱՄԱՔՆ, ՈՒՍՏԻՑ ՓԱԽՉԻԼ ՊԷՏՔ ԷՐ

Բականէլի պատմած իրողութիւնք անվիճելի էին։ Նոր–Զելանտացւոց խժդժութիւնն աներկբայելի էր։ Բայց եթէ հազարապատիկ իսկ մեծ լինէր այդ վտանգ, յանձն առնուլ պէտք էր։

(Շարունակելի)

Գերմանիոյ մայրաքաղաքը։ Դեսպանն է Մոհսին Խան, որուն կ'ընկերանան ընդհանուր հիւպատոս Միրզա Մուհամմէտ Խան և ուրիշ երեք պարսիկ պաշտօնատարք։

«Արեւելք» չ'հրատարակուիր այս Երկուշաբթի, Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին պատճառաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը յիշուի թէ Բեդրոսպուրկի ազգայիններէն հանգուցեալ Աղա Յովսէփ Իզմիրեանց 20.000 րուբլի կտակած էր, որոյ տոկոսեաց կէսը Մշոյ մէջ բացուելիք աղջկանց վարժարանի մը ինպաստ, և միւս կէսն հայ գրագիտաց տրուելու համար։

Ս. Պատրիարք Հայրը սոյն գումարը ռուսական դեսպանատունէն ստացած և Խառն ժողովէն կարգեալ Մասնաժողով մը յանձնած լինելով [illegible] մար թէ որ կարգի գ[illegible] կերն արժանի պիտի դատուին վարձատրութեան։

Քաղաքական ժողովը իւր երեկի նստին մէջ նկատողութեան առնլով կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ եղած հրատարակութիւններն, որոնցմէ վերջինն հրաւիրել ազգ. լրագրապետներն այս խնդրոյ առթիւ քննադատական կծու հրատարակութիւններէ զգուշանալու։

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ իրիկուն և այս առաւօտ յատկապէս հրաւիրելով ազգ. լրագրապետներն, ժողովոյ այս որոշումն հաղորդեց։

Ս. Պատրիարք Հայրն ասկէ առաջ յանձնարարած էր Արմաշու Վանահայր Աշգեան Գեր. Խորէն Եպիսկոպոսին որ Ատաբազար երթալով քննութիւն մը բանայ տեղւոյն ազգ. վարժարանաց փակման դէպքին վրայ։ Այս անգամ ի Պատրիարքարան հասած տեղեկագրերէ կ'երեւի թէ այդ դէպքն ի սկզբան չափազանցութեամբ ծանուցուած էր։

Տեղական կառավարութիւնը լսելով որ Ատաբազարի չորս Թաղերէ միայն Թաղական Խորհուրդն՝ հակառակ Տէրութեան օրինաց՝ առեւտրի գործոց մէջ դրամ կը գանձէ, բացատրութիւն կը պահանջէ յիշեալ Թաղական Խորհուրդէն և տեսնելով որ անպատասխանի կը մնայ, պաշտօնատար մը ղրկելով տումարները կը քննէ և քննութիւն կը բանայ։ Թաղական Խորհուրդը տեղական իշխանութեան այս միջամտութենէն դժգոհելով՝ կը հրաժարի և կը փակէ իւր թաղին վարժարանն։ Այս է ահա խնդրոյն սկզբնական ծագումը։

Ատաբազարի միւս երեք թաղերին վարժարանք բաց են։

Կը լսենք թէ Նիկոմիդիոյ Գեր. առաջնորդը, գաւառին Շահոյ և գիւղին մէջ գտուցին կալուածոց չինութիւն յաջողութեամբ աւարտելէ յետոյ, վերադարձեր է ի Նիկոմիդիա, և անտի անմիջապէս մեկներ է յԱտաբազար, վարժարանի փակման դէպքը քննելու համար, ըստ յանձնարարութեան Ազգ. Պատրիարքարանի։ Այս առթիւ լուր կը տրուի մեզ թէ՝ Ն. Գերապատուութեան յԱտաբազար մեկնիլն ատպելուն պատճառն հաղորդակցութեանց դժուարութիւնն է, որով այդ դէպքը ծանուցանող թէ Նամակ և թէ հեռագիր շատ ուշ հասած են իւր ձեռք։

Այսօրուան կովկասեան Թղթաբերով ստացուած լրագրերէն [illegible] օգոստոս 3ին հրատարակած է Կաթողիկոսական հաստատման հեռագիրն. Մշակ օգոստոս 4ին հրատարակած է կայսերական հրամանագիրն առանց որ և է մեկնութեան. իսկ Նոր-Դարի մինչեւ օգոստոս 8 թերթերը ոչ մէկ բառով յիշատակութիւն մ'ըրած են Ամեն. Մակար Սրբազանի կաթողիկոսական հաստատման։

Բաբերդի կեդր. կառավարին՝ ի պատասխանի Ս. Պատրիարք Հօր մէկ պաշտօնագրոյն՝ գրած է թէ, թէեւ տեղւոյն Հայոց առաջնորդարանը գոց մնացած է, սակայն այդ գոցը նոյն իսկ Գեր. Ամբրոսիոս վարդապետի փոքրաւորին և առաջնորդարանի սպասաւորին եղած է, որ գողցած է միայն իւր վարդապետի վերաբերող գոյքերէն դանակ, զգալ, հանդերձեղէն և այլն։ Իսկ վանքէն ո՛չ ինչ գողցուած է, ինչպէս արծաթեղէնք, ակնն, կանթեղ, խաչ, գաւազան և այլն, ո՛չ ալ Ս. Միւռոնի ամանը։

Կառավարիչը կը յաւելու թէ խիստ քննութիւն մը բանալ տուած է։

Նոյնիմաստ գիր մ'ալ Բաբերդի ազգ. վարչութեան խառն ժողովներէն հասած է ի Պատրիարքարան։

Քաղաքական ժողովոյ երէ՛կի նստի որոշումները պիտի հրատարակենք երեքշաբթի աւուր թուով։

Ինչպէս որ Մայր Եկեղեցւոյ և Գատըգիւղի Թաղ. խորհուրդք պաշտօնական ազդերով փութացած էին ծանուցանել, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ վաղն առաւօտ ի Մայր Եկեղեցի, և Ամեն. Խրիմեան Ս. Հայրիկ ի Ս. Աստուածածին եկեղեցին Գատըգիւղի։

Սամաթիոյ Թորգոմեան ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ թաղին Գույումճեան վարժարանի տնօրէնութիւնն ստանձնելով, հարկ եղած ամէն բարեփոխումները գործադրած և ուսուցչական ընտիր խմբով մը վարժարանին կրթական մասի յաջողութիւնն ապահոված է։ Վարժարանը ներկայ տարւոյ [illegible]

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՍԱՄԱԹԻՈՅ

Թաղ. խորհուրդս գոհութեամբ կը ծանուցանէ բարեպաշտ ժողովրդեան թէ Ս. եկեղեցւոյս շինութիւնն որ դադրած էր ամսէ մը հետէ, այս անգամ պէտք եղած կայսերական հրովարտակն Օգոստ. կայսեր կողմանէ շնորհուած ըլլալով, շինութեան շարունակութիւնն պիտի սկսի։

Այս առթիւ Ս. Եկեղեցւոյս Գեր. Քարոզիչ Հայրն յառաջիկայ կիրակէ օր յատկապէս բարեմաղթութիւններ պիտի վասն կենաց Ն. Կայսեր Վեհափառութեան և Նորա լուսամիտ Նախարարաց։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենապետ	Ատենադպիր
Միհրան Կարապետեան	Մ. Կ. Ալլահվէրտեան

16 օգոստ. 1885
Սամաթիա

ՎՐԻՊԱԿ

Արեւելքի երէկի թուով հրատարակուած Գեր. Պարգեւեանի նամակին մէջ, երրորդ երեսի առաջին սիւնակ 51 տող [illegible] բառը պէտք է կարդալ [illegible]։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիական արտասովոր պատուիրակ Սըր Տրըմոնտ Ուոլֆ այսօր ժամ 7ին պատիւ կ'ունենայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

Սըր Ուոլֆ՝ ընկերակցութեամբ իւր հետեւորդաց, անգլիական դեսպան Սըր Ուիլիըմ Ուայթի և դեսպանատան թարգման Պ. Մարինիչի միջոցին Թօփխանէէն Տօլմա Պաղչէ պիտի գայ դեսպանատան շոգեմակոյկով, և անտի Եըլտըզ պիտի երթայ պալատական կառօք։

Կայսերական Դիւանի բարձրագոյն պաշտօնատարներէն Շէֆգաթի էֆէնտի՝ Մեծ-Եպարքոսի խորհրդական անուանեցաւ փոխանակ Ջիհնի էֆէնտիի, որ ինչպէս կը յիշուի, Ելմտական Նախարար անուանուած է։

Շէֆգաթի էֆէնտիի պաշտօնին յանձնուեցաւ Եպարքոսական Դիւանի Մէքթուպճի Թէվֆիգ պէյի և Արտաքին գործոց նախարարութեան կարեւոր թղթակցութեանց Դիւանի տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ, Եպարքոսական դիւանի Մէքթուպճի անուանեցաւ փոխանակ Թէվֆիգ պէյի։

Գերմանիոյ Կայսրն անցեալ շաբթու Պապելսպերկի դղեկին մէջ մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեր է Պէրլինի օսմանեան դեսպան Սայիտ փաշային որ Վեհ. Սուլթանին կողմէ ինքնագիր նամակ մը մատուցեր է Ն. Վեհափառութեան։ Ապա, Վիլհէլմ Կայսրը ճաշի հրաւիրեր է զդեսպանն. սեղանին ներկայ գտնուեր են ուրիշ քանի մը բարձրաստիճան անձինք, ի մէջ այլոց Միւնսթէր կոմսն որ նոյն պաշտօնն ունեցած էր Լոնտոնի, ինչպէս և Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Հաձֆէլտ կոմսն որք յատկապէս հրաւիրուած էին։

Յառաջիկայ երկուշաբթի օր Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան Տարեդարձը լինելով, բոլոր կառավարական պաշտօնատունք, հանրային փոխութիւնք և Պանքաները գոց պիտի մնան։ Նախարարք, կրօնական համայնքներու գլուխներն և դեսպանատանց առաջին թարգմանք կայս. պալատը պիտի երթան նոյն օր իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու և երեկոյին լուսավառութիւնք պիտի կատարուին մայրաքաղաքիս ամեն կողմ։

Վեհ. Սուլթանն այս առթիւ ազատութիւն պիտի շնորհէ իրենց դատապարտութեան երեք չորրորդ մասը լրացնող բանտարկելոց որոց մէկ ցուցակը պատրաստուելով՝ ըստ սովորութեան, կայս. պալատը մատուցուած է։

Երէկ ծանուցինք՝ Սուրիոյ կուսակալ Ահմէտ Համտի փաշայի յանկարծական մահն ի Պէյրութ, ուր գնացած էր կառավարական ինչ ինչ գործեր կարգադրելու համար։

Վեհ. Սուլթանն ի լուր Համտի փաշայի մահուան, հրամայած լինելով որ թաղման հանդէսը մեծ շքով կատարուի, կայսերական սոյն հրաման անմիջապէս հեռագրուած է Պէյրութի կառավարչին. հետեւաբար հանգուցեալ կուսակալի յուղարկաւորութիւնն արտասովոր շքով կատարուեր է, քաղաքին Եահեա մզկիթին մէջ և մարմինն ամփոփուեր է յարմար տեղ մը, ուր գմբեթաւոր փոքրիկ դամբարան մը պիտի կառուցուի ի յիշատակ հանգուցելոյն։

Համտի փաշա կայս. կառավարութեան վաղեմի և արդիւնաշատ պաշտօնեայներէն մին էր. տասն և հինգ տարի առաջ Դանուբի կառավարչութեան պաշտօնը վարելէ յետոյ, Ելմտական նախարար եղած և ապա Վեհ. Սուլթանի համակրանքն ու վստահութիւնը գրաւելով, Եպարքոսական պաշտօնի [illegible] ւած էր. քանի մ'ամիս յետոյ [illegible] կուսակալի պաշտօ[illegible] կը մնար [illegible]։

[illegible] Ն. Վսեմութիւնը դիմաւո[illegible] և շնորհաւորական ցոյցեր ըրին։

Մարոքի գերմանական դեսպան Պ. Թէսթա, որ քանի մ'օր առաջ մայրաքաղաքս հասած էր, իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելէ առաջ Պէրլին երթալու հրաման ստացած լինելով, այսօր կը մեկնի վերստին։

Ներքին գործոց նախարարութիւնը նկատողութեան առնլով այն դժուարութիւնները որոց ենթարկուած են մայրաքաղաքիս բնակիչք մանր դրամի նուազութեան պատճառաւ, ծրագիր մը կը պատրաստէ Մեծ-Եպարքոսին ներկայելու համար, որով պիտի առաջարկէ 20 գրուշնոց մեճիտիներու մէկ մասը քառորդ մեճիտիէի վերածել արքունի Փողերանոցին մէջ։

Սպարապետութիւնն իմացած լինելով թէ Կրետէի քրիստոնեայ բնակիչք սկսած են հետզհետէ քանդել կղզւոյն վերջին յեղափոխութեան միջոցին սուր, զօրաց կողմէ շինուած ամրոցները. Կրետէի կուսակալին ուղղութիւնն հրաւիրուեցաւ այդ եղելութեան վրայ, ըստ որում կղզւոյն ապահովութեան համար անհրաժեշտ են այդ ամրոցներ։

Կ'ըսուի թէ Ելմտական նորընտիր նախարար Ջիհնի էֆէնտի՝ Ելմտական նախարարութեան շրջանակին մէջ կարեւոր բարեփոխութիւններ ներմուծելու համար մտադիր է իւր իսկ նախագահութեամբ ներքին Յանձնաժողով մը կազմել։

Կ. Պոլսոյ և Աթէնքի լրագրերէն յետոյ ռուսական և բուլղարական լրագիրք բաւական զբաղեցան Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարք Տ. Սոփրոնիոսի իրաւանց խնդրովն որ այնքան գայթակղութիւն սփռած է յոյն հասարակութեան մէջ [illegible] Կ. Պոլսոյ թղթակիցն ալ իւր կարգին կզբաղի այս խնդրով զոր սապէս կը պատմէ.

Յունական [illegible] լրագրոյ տնօրէն Բաէնի էֆէնտի՝ Աղեքսանդրիոյ այժմեան Պատրիարք Տ. Սոփրոնիոսի դէմ դատ բացած էր, ստանալու համար գումար մը զոր կը պահանջէր նորա նախորդէն Տ. Յակոբոսէ՝ որ մեռաւ իւր ծննդավայրն, ի Բաթմոս կղզի. Պ. Բաէնի հրաւիրեց զՏ. Սոփրոնիոս քաղաքային դատարանին առջեւ և Ն. Սրբութիւնն իւր փաստաբանին խորհրդով Աւետարանին վրայ երդուընցաւ թէ իրմէ եղած պահանջքն անհիմն էր։ Անմիջապէս [illegible] երկար յօդուած մը հրատարակեց խնդրոյն մանրամասնութիւնները պատմելով և պնդելով մանաւանդ սա իրողութեան վրայ թէ, Պատրիարքն երդում ընելով, ոտնակոխ ըրած է եկեղեցական կանոնները որք պաշտօնանկութեան և կարգալուծութեան պատիժ կը տնօրինեն այդպիսեաց համար։ Կ. Պոլսոյ թերթերն արտատպեցին այս յօդուած, զիտել տալով թէ դարերէ ի վեր չէր տեսնուած Պատրիարք մը որ երդնուր դատարանաց առջեւ։ Սակայն չենք ըմբռներ թէ ինչո՞ւ Փէնէրի Պատրիարքարանը տնօրինութիւն մ'ըրած չէ ցարդ Տ. Սոփրոնիոսի նկատմամբ։ Զմոռնանք ըսելու թէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքի հիւանդութիւնն օր աւուր ծանրանալով, Տ. Յովակիմ Գ. անկարող կը լինի իւր բարձր և կարեւոր պաշտօնի պարտաւորութիւնը կատարել և հաւանական է շուտով մէկ անգամ կղզիէն Փէնէր կ'երթայ Սինոդի նստին նախագահելու։

Այսու հանդերձ տեսակ մը յուզում կը նշմարուի յոյն ազգին մէջ և կ'ըսուի թէ հանրագիր մը կ'ստորագրուի Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքին պաշտօնանկութիւնը և կարգալուծութիւնը պահանջելու համար։ Հակառակ Տ. Յովակիմ Պատրիարքի հիւանդութեան, այս խնդրոյն անմիջական լուծման կ'սպասուի։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Կրետէի Հալեպա գիւղին մէջ թուրք մանկտւոյն համար շինուելիք վարժարանին ծախուց գումարն հայթայթուի կղզւոյն կրթական պաշտօնէութեան սնտուկէն։ Բաց աստի Ն. Կ. Վեհափառութիւնն հրամայած է որ կղզւոյն մեծ ու պզտիկ բոլոր մզկիթները վերանորոգուին, իւր անձնական գանձէն 2000 օսմ. ոսկի շնորհելով այդ ծախուց համար։

Ասորոց Հռովմէադաւան մասն՝ ծիզվիթներու թելադրութեամբ հանգուցեալ Սուլթան Ազիզի կայսեր օրով ուզած էր Մուսուլի մէջ գտնուող եկեղեցիներէն մի քանին հին Ասորոց ձեռքէն առնուլ, բայց այն ատեն կայս. կառավարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնատար մը ղրկուած և խնդիրը քննելէ յետոյ արգիլուած էր այդ միջամտութիւնն։ Ասորոց կաթողիկոսական փոխանորդ Գեր. Նուրեան Վրդ. Թէրճիւմանը Հաքիգաթի նամակ մ'ուղղելով կը ծանուցանէ թէ այդ միջամտութիւն վերջերս դարձեալ կրկնուեր է, բայց շնորհիւ կայսերական կառավարութեան, Ասորոց հին եկեղեցին պատկանող մասին իրաւունքը վերստին հաստատուելէ յետոյ, եկեղեցիք սոյն փիրջնոց իրաւասութեան ներքև գրուեր են։

Այս օրերս Սամոս կղզւոյն մէջ բազում անտառներ այրած են, գլխաւորապէս [illegible] շրջակայքը տարածուող ընդարձակ և հինաւուրց անտառ մը։

[illegible] կը գրեն թէ [illegible] մաքսախոյզք համախմբուելով [illegible] գետերուն վրայ յարձակեր են, վերջերս անոնց ձեռամբ սպաննուած իրենց ընկերաց վրէժը լուծելու համար։ Տիգրիսի գետին վրայ, Մէ[illegible] գետակի քով արիւնահեղ կռիւ մը տեղի ունեցեր է, յորում չորս հեծեալ ոստիկանք և երկու մաքսախոյզք ծանրապէս վիրաւորուեր են։

Եւդոկիայէն Թէրճիւմանը Հաքիգաթի ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սեբաստիոյ երեւելի բնակիչներէն Մէհմէտ Ալի էֆէնտի Ամասիոյ հրկիզելոց ինպաստ 10,000 օխա ալիւր տուեր է, և թէ Ամասիոյ մէջ յատուկ փուռ մը բացուելով Եւդոկիոյ մէջ օխան 24 փարայի ծախուած հացն հիմա 16 փարայի ծախուիլ սկսած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Վիէննա, 28 օգոստ.

Դիւանագիտական ակմբոյ մէջ, կը կարծուի թէ Քրէմսիէրի տեսակցութիւնը կը նուիրագործէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ միջեւ վերջնական համաձայնութիւնն և թէ կ'ապահովէ խաղաղութիւնը։

Ջարին և Աւստրիոյ կայսեր տեսակցութենէն անմիջապէս յետոյ, Պ. տը Կիրս հեռագիր մ'ուղղեց Պ. Կալնոկիի(°), (Աւստրիոյ արքունեաց նախարար) ծանուցանող թէ ռուս վեհապետը լաւագոյն տպաւորութիւն մը կը տանի իւր հետ՝ իրեն եղած մտերմական ընդունելութենէն և տեսակցութեան մէջ տեսնուած կատարեալ համաձայնութենէն։

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Լոնտոն, 27 օգոստ.

[illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ կէս պաշտօնապէս թէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ կայսերաց տեսակցութիւնն նոր երաշխիք մ'է խաղաղութեան պահպանման։

Վիէննա 27 օգոստ.

Նէյէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագրին թղթակիցը տեսակցութիւն մ'ունեցեր է Պ. տը Կիրսի հետ, յորում այս վերջինն հերքեր է թէ կայսերաց տեսակցութիւնն ի Քրէմսիէր ուղղեալ էր ընդդէմ Անգլիոյ կամ Թուրքիոյ։

[illegible]

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամս. Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110
3 » » » (վճռկնի)	109 5/8
» Բարիզի » (պանքայի)	22 92 1/2
» » » (վճռկնի)	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միոյ. D. Սէրի	18 26
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	18 25
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	18 25
Բարձրագոյն գին	»	18 25
Նուազագոյն »		18 22
Կէս օրին	)	18 22
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Դ. Կ. Ա. Ո.	34
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » Դ. Կ. » »	49 10
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » Դ. » »	18 20

Ինիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73 30
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. կ.	73 30
Կէս օրին	73 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 28 Օգոստոս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ				100 5/16
Օսմ.	»	Սէրի Դ.	բացուեցաւ	17
»	»	»	գոցուեցաւ	16 15/16
»	»	»	Ա.	34 1/4
»	»	»	Բ.	19 1/2
»	»	»	Գ.	16 7/8
Օթօման 1874				71 1/2
Փոխառութիւն 1877				85 1/2
Պանք Օթօման				11 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873				94 7/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)				66 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)				90 1/8
Տայրա Սանիէ				64
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)				87
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				— —

Վիէննա, 28 Օգոստոս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 85
Օսմանեան երկաթուղի	20 70

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՎԵՐՋԻՆ

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

Նոր գործ մը. — Ընդհանուր ցանկ. — Հայք և Յոյնք. — Բնիկք և Պանդուխտք. — Երուսաղէմայ պարտուց բարձումը. — Հայերը ինչո՞վ կ'ապրին. — Վարժարանաց աշակերտք. — Հայոց տարիքը. — Հայ ծերեր և հայ պառաւներ. — Հայ հարսնցուներ և հայ փեսացուներ. — Թաղպետութեան վրայ բաժանում. — Խեղաթիւրեալ անուններ։

1885 մարտ ամսոյ մէջ եկան մեր տուներ, հարցուցին, համրեցին, գրեցին և ելան գնացին։ Հազիւ թէ ամեն կողմ այս գործողութեան կատարումը իմացուեցաւ և ահա, մի քանի շաբաթ է ի վեր ցանկերը շինուած են, տումարները արձանագրուած, ընդարձակ տեղեկագիրը պատրաստուած, տպագրուած թէպէտ տակաւին ոչ-հրատարակուած և ամենայն ինչ աւարտած է։

Ցիրաւի այսքան արագ գործելն մեծ պատիւ կը բերէ Ներքին Գործոց Նախարարութեան և մասնաւորապէս Վիճակագրական Նորահաստատ Սենեկին որ եւրոպական լաւագոյն վիճակագրական հաստատութիւններէ աւելի արագ գործեց այս առաջին փորձին մէջ։

Ինչ որ է, վիճակագրութեան աշխատողաց գովութիւնը ուրիշ առթիւ թողլով այժմ ճաշակելով զբաղինք իրենց աշխատութեան պտուղներն և քաղենք տպագրեալ տեղեկագրէն ինչ որ հետաքրքրական է և ինչ որ մեր ազգին կը վերաբերի. չեմ ըսեր ինչ որ նոր է ինչու որ ամեն բան նոր է այս գրքին մէջ, նոյն իսկ տպագրութիւնն որ Օսմանիյէ առաջնակարգ տպարանին ճոխ ու մաքուր գործերէն է։ Անօգուտ է ըսել թէ գործը տաճկերէն լեզուաւ է և հայ ընթերցողաց շատերուն համար, որք տաճկերէն ընթերցման վարժ չեն օգտակար պիտի ըլլան այն տեղեկութիւնները զոր պիտի հաղորդեմ, առանց հաշուելու թէ այս մասին տակաւին և ոչ մէկ լեզուէ հրապարակային հրատարակութեան մէջ խօսուած է, հետեւաբար բարեբաղդեմ Կ. Պոլսոյ բնակչաց իրենց քանակութեան վրայ առաջին անգամ խօսողն ըլլալու։

Այսքան յառաջաբան բաւ համարինք.

Եւ գիրքը բանանք։

Թիւ 1 տախտակն ամբողջապէս հոս առնել անհրաժեշտ է։ Այս տախտակը Պոլսոյ և արուարձաններուս զանազան դաւանութեանց վերաբերեալ բնակչաց թիւը կուտայ։

Աղանդներն	Ար. սեռ	Իգ. սեռ	Գումար
Իսլամք	201,339	183,571	384,910
Յոյներ	91,804	60,937	152,741
Հայեր	83 870	65,720	149,590
Պուլկարներ	3,977	400	4,377
Կաթոլիկներ	3,209	3233	6,442
Հրեաներ	22,394	21,967	44,361
Բողոքականք	488	331	819
Լատինք	528	554	1,082
Օտ. հպատակք	101,205	28.038	129,243
Գումար	508 814	364,751	873,565

Այս առաջին ցուցակը չէ թէ միայն մեզ լուր կուտայ թէ քանի հարիւր հազարի մօտ են Պոլսոյ բնակիչք, այլ նաև շատ մը խորհրդածութեանց առիթ կը ներկայացնէ։

Տաճիկ բնակիչք, որք սակայն 384 հազար են, թէպէտ ամենէն բազմաթիւ, այսու հանդերձ Պոլսոյ բնակչաց կէսն չեն կազմեր։ Մինչդեռ միւս կողմանէ Յոյնք և Հայք միանալով իսկ թուով շատ նուազ են Տաճիկներէ։

Բայց կրնանք դիտել թէ Յոյները աւելի բազմաթիւ են քան Հայերը. եթէ Յունաց թիւէն զեղչենք Հայոցն, 3151 հոգւոյ տարբերութիւն մը կը գտնենք։

Կրնա՞նք անմիջապէս վճիռ կարգել թէ Պոլսոյ Հայերն նուազ թուով են քան Յոյներն։

Ո՛չ։

Տախտակին հինգերորդ տողին վրայ նշանակեալ Կաթոլիկ աղանդին ինչ կը հասկընանք։ Եթէ պապականներ նշանակել ուզուած է՝ ասոնք կամ հայ են կամ օտարազգի տաճկահպատակք, բայց որովհետեւ Լատին մասնաւորապէս նշանակեալ են, ուրեմն առանց հարցաքննութեան մը ուղղելու կրնանք գուշակել թէ այդ կաթոլիկ կոչուածները մեր հայ Հռովմէականք կոչուածներն ըլլալու են և այն ատեն Հայոց թիւը կը բարձրանայ 156,032ի, ըսել է կ'անցնի Յունաց թիւը։

Ի հարկէ Բողոքականք եւս կրնան մեզ օգնութեան հասնիլ և թէպէտ թուով հազիւ 819. բայց փոքրիկ բանակը յաղթանակին կրնայ օգնել։ Արդարեւ բողոքական տաճկահպատակներն սովորաբար ո՛չ յոյն կրնան ըլլալ, ո՛չ հրեայ և ո՛չ այլ ազգէ մը։

Եւ ի պահանջել հարկին կրնայինք դիմել 129,243 օտար հպատակ Պոլսեբնակներու որոց մէջ են դիզուած պարսկահպատակ, ռուսահպատակ և այլն բազմաթիւ հայեր։ Բայց ի պահանջել հարկին միայն պարտիմք դիմել սոցա ինչու որ այս խումբի մէջ են ամենայն ազգէ օտար հպատակներ և մասնաւորապէս Յոյնք։

Ապա ուրեմն խղճմտօրէն հանգստութ կրնանք հաւատալ թէ Կ. Պոլսոյ և արուարձանից մէջ Տաճիկներէ վերջ Հայերն են թուով։

* * *

Բայց 149,590 Լուսաւորչական Հայոց ո՞րքանը բնիկ Պոլսեցի են և ո՞րքանը պանդուխտ։

Այս հարցման թիւ 2 տախտակը կը պատասխանէ։

Այս տախտակին մէջ կ'երեւայ թէ.

	Իգ. սեռ	Ար. սեռ	Գում.
Բնիկ Պոլսեցի Հայք	53684	24995	78679
Պանդուխտք	12036	58875	70911
Գումար	55720	83870	149590

Ըսել է թէ Պոլսոյ Հայոց կէսէն քիչ պակասը Պանդուխտ են։ Միայն պէտք է գիտնալ թէ Վիճակագրական Սենեակը պանդուխտ բառը չըմբռներ այնպէս ինչպէս որ մենք կը հասկնանք, Վիճակագրական Սենեկին համար պանդուխտ են ամեն անոնք որ օտար քաղաք են ծնած, հետեւաբար շատ մը Պոլսեցի Հայեր որք ի վաղուց անտի մեր քաղաքին մէջ են հաստատուած, պանդուխտներու շարքին մէջ կը գտնուին։

Արդէն այս նկատողութիւնը յոյժ կարեւոր է մեզ համար, որ յառաջիկային առիթ պիտի ունենանք Պոլսոյ բնիկ հայ արական սեռին թիւը գտնելու։

Զորեքշաբթի աւուր Արեւելքի մէջ Ս. Պատրիարք Հօր Շրջաբերականը հրատարակուեցաւ ըստ որոյ տարեկան 5 ղրշ տուրք պիտի առնուի Պոլսոյ ամեն հայ արական անհատէ Երուսաղէմայ պարտուց բարձման համար։ Ապա ուրեմն 24,995 պոլսեբնակ և պոլսեբնիկ Հայերն տարին 124,975 ղրշ պիտի վճարեն որ ըսել է կլոր հաշիւ 1200 ոսկի. Երեք տարին 3600 ոսկի, 45,000 ոսկւոյն և ոչ իսկ մէկ տասներորդը…

Բայց անցնինք։

Արդէն Պոլսոյ բնիկ և պանդուխտ Հայոց այս բաղդատութիւնը ուրիշ ազգութեանց համար ալ ընելով կը տեսնենք թէ տաճկաց արանց 55 հազարը միայն բնիկ են մինչդեռ 146 հազարն օտարածին են, Յոյնք եւս աւելի մեծ համեմատութեամբ բնիկ չեն և Հրեայք միայն կան որ գրեթէ ամբողջովին Պոլիս ծնած են, Պոլիս կ'ապրին և հաւանօրէն ի Պոլիս պիտի մեռնին։

* * *

Հիմա կ'ուզե՞ք գիտնալ թէ Հայերը ինչ կ'ընեն, ինչո՞վ կ'ապրին, այսինքն թէ ինչ է արհեստնին։

Ցատկեցէք թիւ 3 տախտակին վրայէն որ կարեւորութիւն չունի, անցէք 4 թիւ և կը տեսնէք ինձ հետ թէ.

Կառավարութեան պաշտօնեայք	494
Վաճառականք, արհեստաւորք, խանութպանք եւ եւ եւ	35,979
Վարժարանաց մէջ աշակերտք	32,399
Փոքր մանկունք և անգրագէտք	14,998
	83,870

Այս բաժանումը թերի է և միանգամայն յոյժ համառօտ. Պոլսոյ Հայոց մէջ աշխատութեամբ դրամ շահող ընդամենը 36 473 անհատ կայ եղեր, ըստ որոյ արանց կէսէն աւելին անգործ և անգործունեայ են և 149,590 Հայոց մէջ 36,473ը միայն մնացորդ 113,117ը կ'ապրեցնեն իրենց աշխատութեամբ։ Ինչ ճարտասան թուանշաններ, և ինչ համոզիչ փաստեր Պոլսոյ Հայոց դրամական անկեալ վիճակն բացատրելու։ Միջին հաշուով մարդ մը իւր անձէն զատ 3 հոգի եւս կը սնուցանէ որոց մին այր է և երկուքը կին։

Պոլսեբնակ Հայոց հազարին վեցն միայն կառավարութեան պաշտօնեայ են, և այս թուանշան զոր դիւրին էր հաշուել և որ թիւ 5 տախտակը կուտայ՝ յոյժ զարմանալի բաղդատութիւն մ'ընել կը դրդէ այլ ազգաց հետ. Կաթոլիկներէն հազարին 49 են կառավարութեան պաշտօնեայ և Լատինք հազարին 53։ Միայն Յունաց հազարին 4ն մնած են կառավարական պաշտօնի Հայոցմէ նուազ համեմատութեամբ։

Վաճառականական և այլ ազատ պաշտօններով զբաղելոց մէջ ի բաց առեալ Պուլղարք և այլ մի քանի քիչ թուով ազգեր որոց համար նմանօրինակ համեմատութիւնք չունին որոշ նշանակութիւն՝ Հայոց հազարին 430ը, Յունաց հազարին 368ը, Տաճկաց հազարին 254ը կան։ Հայք առաջնակարգ թիւ մ'ունին որ պատիւ կը բերէ մեր ազգին։ Սակայն լաւագոյն կը լինէր եթէ յաջողէինք զանազան արհեստաւորաց վաճառականաց եայլն մի աւելի մանրամասն դասակարգութիւն մ'ունենալ, ինչու որ փողոցին անկիւնը թըթումի կուտ ծախողն ու Մանչէսթըր տուն ունեցող վաճառականն միասին առնուած են և խառնուած երկաթագործին, դաստիարակին, բեռնակրին, փաստաբանին և բժշկին հետ։

Իսկ նշանակութեան արժանի է վարժարանաց մէջ գտնուած աշակերտաց մասին տրուած բաղդատական համեմատութեանց արդիւնքը որ յոյժ պատուաբեր է հայ ազգին ուսումնասիրութեան։

Իսլամաց հազարին 364ը վարժարան կը յաճախեն, յունաց 410ը և հայոց 386ը, միւսները կարեւորութիւն չունին։

Ընդհանուր կերպիւ, Պոլսոյ օտար հպատակներէ դուրս մնացորդ 407,609 արու բնակիչներէն․

Կառավարութեան պաշտօնեայք են	24,112
Վաճառականք և արհեստաւորք	133,297
Վարժարանաց աշակերտք	153,219
Փոքր մանկունք և անզբաղք	96,981
	407,609

Ուրեմն ընդհանուր առմամբ Պոլսոյ բնակչաց հազարին 59ը կառավարութեան կը ծառայեն, 327ը վաճառականք և արհեստաւորք, 376ը վարժարանաց աշակերտք և 238 պարապակեացք և մանկունք։

Ինչպէս որ կ'երեւի այս միջին թիւերէն հայոց մասնաւոր թիւերը լաւ առաւելութիւններ ունին։

* * *

Քիչ մ'ալ տարիքներու վրայ խօսինք։

Ահա թիւ 7 և թիւ 8 ցուցակներու մէջ հայոց վերաբերեալ մասերն։

ՀԱՅՔ

	Ար. սեռ	Իգ. սեռ
1 էն 5 տարեկան	4.900	2,839
5 » 10 »	6,171	5,244
10 » 15 »	6 892	5,436
15 » 20 »	6,223	5,693
20 » 25 »	6,173	5,321
25 » 30 »	6,103	5,472
30 » 35 »	6,752	5,285
35 » 40 »	6,203	5,953
40 » 45 »	6.882	5,950
45 » 50 »	6.567	4,733
50 » 55 »	6,065	4.569
55 » 60 »	5,356	3,913
60 » 65 »	4,680	3,029
65 » 70 »	2,926	1,425
70 » 75 »	1,545	466
75 » 80 »	210	150
80 » 85 »	148	152
85 » 90 »	36	24
90 » 95 »	27	38
95 » 100 »	11	18
Գումար	83,870	65,720

Վիճակագրական գիրքը այս ցուցակներու հետ միասին գծագրական պատկեր մ'ալ կուտայ, որ վերջնագոյն կատարելագործեալ մեթոտներուն կը յարաբերի և զօր ամենայն մաքրութեամբ ի լոյս ածած է Օսմանեան տպարանը։ Այս պատկերին վրայ չորս գլխաւոր ազգութիւնք չորս տարբեր գծերով ներկայացեալ են (Իսլամք մանիշակագոյն, Յոյնք կարմիր, Հայք սեւ և Հրէայք սեւ կէտագիծ)։ Այս գծերն բաղդատաբար ցոյց կուտան թէ Իսլամաց մէջ քսանէն քսանհինգ տարեկանք մեծամասնութիւն կը կազմեն մինչդեռ Յունաց մէջ 20էն 30 տարեկանք են. միայն Հայերը չունին բացարձակ բազմամարդութեան տարիք մը, ինչպէս յայտնի կը տեսնուի վերոյիշեալ ցուցակէն։ Եւ 5էն մինչեւ 50 տարեկան Հայերն գրեթէ հաւասար թուով են։ Ասի եւս բարեբաղդութիւն մը կրնայ համարուիլ, բայց չեմ գիտեր թէ առողջապահական տեսակէտով ի՞նչ կը նշանակէ։

Ինչ որ հետաքրքրական է, 75էն մինչեւ 100 տարեկան ծերոց թիւն է։ Արդարեւ 75էն վեր 432 ծերունիներ և 382 պառաւներ։ Եւ մինչդեռ ամէն ամէն ազգէ 2826 այր և 2269 կին կայ 75էն վեր, ըսել է Պոլսոյ 5095 ծերագոյններէն 814ը Հայ են։ 5095ը 8 տարբեր ազգութեանց կը վերաբերին որով միջին հաշուով 635 պէտք էր ըլլար Հայոց բաժինը, ըսել է թէ Հայերը Պոլսոյ ժողովրդեան երկայնակեացները կրնան համարուիլ։

Արդէն մանրամասն ցուցակներու վրայ ակնարկ մը նետելով 95էն 100 տարեկան 29 Հայ կը գտնենք մինչդեռ Յոյնք 19 են, և ի բաց առեալ Իսլամները մնացեալ ամեն ազգեր նուազագոյն թիւերով կը ներկայանան, մինչև իսկ կան ազգեր որք ամբողջովին այս սիւնակին հասնելէ առաջ իրենց նախնեաց այցելութեան են գնացած։

* * *

Աւելի ուրախ նիւթ մը կայ որ սակայն աւելի գժգոհութիւն կը պատճառէ ինձ, կը փափագէի ամուսնական խնդիրը ուսումնասիրել և գիրքն ի զուր թղթատելէ վերջ ոչինչ գտայ ամուսնացելոց և ոչ-ամուսնացելոց վրայ, որով իմ ալ ամուսնական հաշիւներս խանգարեցան։ (Յօդուածիս համար կը խօսիմ։)

Սակայն փորձենք որչափ որ կարելի է, ծանօթ թուանշաններէն արդիւնք մը հանել։

83,870 հայ այրերէն 1 էն մինչեւ 20 տարեկանները կրնանք դուրս ձգել իբր զուրկ փեսայութեան հանգամանքներէն։ Նմանապէս 55 էն ց100 տարեկաններն, հազիւ մի քանի բացառութեամբ կրնանք նոր-փեսայութեան մականունէն զրկել անխղճօրէն։ Որով 39,125 հոգին զեղչելով 83,870 էն կը մնայ 44,745 արք որք կամ փեսայ են արդէն և կամ փեսայութեան արժանաւորք։

Անցնինք դիմաց։ Տիկնանց խումբին մէջ 1 էն մինչեւ 15 տարեկաններն ոչ-հասուն նկատելով, և առանց գեղեցիկ սեռին մի քանի մշտադալար անդամոց անձնասիրութեան դպչելու ի բաց առեալ այսպիսիքն, 45 տարեկանէն վեր եղողներն հարսնցուի ծաղիկներէ խպառ հրաժարեալ նկատելով 32,036 հոգի զեղչել հարկ կըլլայ, որով 33,684 հայ տիկնայք կը մնան կամ հարսնացած և կամ հարսնցուք։

Շարունակենք տեսութիւննիս։

44.745 պարոնայց դէմ 33 684 տիկնայք կան ամուսնացեալք կամ ամոլք ասոնցմէ ի բաց առեալ ամուրիներն, որք նոր ամուսնութեան թեկնածուներ կրնան համարուիլ՝ Պ. տը Լա Բալիս համակարծիք պիտի գտնուէր ինձ եթէ ըսէի թէ այնքան կին կայ ամուսնացեալ որքան այր։ Հետեւաբար ամուսնացեալներն զոյգ զոյգ դուրս հանելով մնացորդ փեսացուաց թիւն մնացորդ հարսնցուներու թիւէն այնքան կը տարբերի որքան 44,745ը 33,684էն։ Հաշիւս ճիշտ է թէպէտ քիչ մը խորունկ։

Ըսել է որ 44,745-33,684 այսինքն 11,061 երիտասարդ պատանիք [illegible] պէտք մնան եթէ Պոլսոյ բոլոր հայ օրիորդները ամուսնանան։

Յուսամ թէ վիճակագրութիւնը շինողները չէին կարծեր թէ կրնամ այսպիսի եզրակացութիւն մը հանել իրենց աշխատութենէն։

Եւ հայ օրիորդներն կրնան պահ մը հանգիստ ընել մտածելով թէ իրենցմէ վերջին ամուսնացողն 11,062 հատ ցանկացողք պիտի տեսնէ դիմացը շարուած։

Իրաւ է որ այս ամեն հաշիւներուս մէջ ճաշակի խնդիրները մեկդի թողուած են։

Եւ փորձենք անգամ մը ճաշակի խնդիր մ'ալ մտցնել հաշւոյ մէջ և տեսնենք ի՛նչ կ'ըլլայ արդիւնքը։

Զոր օրինակ։ Փեսայ կամ փեսացուարանց մէջ զատենք գաւառացիներն և զատենք բնիկ պոլսեցիներն։

Նմանապէս տիկնանց կողմն ալ նոյն գործողութիւնը կատարենք։ Քանի որ 83,870 պոլսեբնակ հայոց 24,995ը միայն բնիկ պոլսեցի են, նոյն համեմատութեամբ 44,745 փեսայ կամ փեսացուներէն 13,337 միայն բնիկ պոլսեցի կ'ըլլան։

Նմանապէս, քանի որ 65,720 կանանց 53,684ը միայն բնիկ պոլսեցի են, նոյն համեմատութեամբ 33 684 հարսներու կամ հարսնցուներու 27,363ը պոլսեցի կ'ըլլան։

Ըսել է թէ ամուսնացեալ կամ ամուսնանալի 13,337 պոլսեցի արանց դէմ 27 363 պոլսեցի կիներ կան։ Ապա ուրեմն սոյա մէջէն զոյգ զոյգ ամուսնացեալք բառնալով՝ մնացորդ օրիորդաց և պարոնայց թուոյն տարբերութիւնն է 27,363-13,337=14,026 · այսինքն 14,026 հատ պոլսեցի օրիորդք ձեռնունայն պիտի մնան եթէ պոլսեցի փեսացուներ միայն ուզեն առնուլ . . . ։

Բայց հաշիւներս համեմատութեանց ճշդութիւն ենթադրելով յօրինուած են հետեւաբար կրնամ սխալ եզրակացութեան հասած ըլլալ։ Ամեն պարագայի մէջ ներողամտութիւն կը խնդրեմ վշտացողներէ՝ եթէ կան, ինչու որ նպատակս վշտացնել չէ։

* * *

Ոչ նուազ հետաքրքրական է գիտնալ թէ Պոլսոյ մէջ հայք ի՞նչպէս բաժնուած են զանազան թաղապետութեանց վրայ։

Ահաւասիկ այս մասին Թ-9 տախտակէն սկսելով դրուած թիւերն։

Ա. Շրջանակի թաղապետութիւն.— որոյ կեդրոնատեղին է ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ.(*)

Թիւ հայոց	15,908կին	18308այր
Բ. Շրջանակ.		
ՖԱԹԻՀ մզկ. և շրջակք.	5,124 »	3,357 »
Գ. Շրջ. Ջերահ Բաշա և մզ.	15,252 »	15,292 »
Դ. » Պէշիկթաշ և շրջ.	3,717 »	4,838 »
Ե. » Նէնի քէօյ »	982 »	1,244 »
Զ. » Գուլէ Գաբու »	12,937 »	15,622 »
Է. » Պէօյիւքտէրէ »	599 »	1,050 »
Ը. » Քանլըճա »	1,680 »	1,918 »
Թ. » Իւսկիւտար »	8,469 »	14,691 »
Ժ. » Գատըքէօյ »	1,052 »	2,550 »
	65 720 »	83,870 »

Այս թուանշանները թէպէտ ըստ ինքեան բաւական յագեցուցիչ են հետաքրքրութեան, բայց ալ աւելի օգտակար ըլլալու համար լաւ համարեցի գտնել թէ ո՛ր թաղին մէջ աւելի խիտ և ուրիշ ազգերու հետ համեմատութեամբ աւելի թուով են հայք։

Առաջին Շրջանակի թաղապետութեան մէջ հայք ընդհանուր բնակչաց հարիւրին 22½ը կը կազմեն

Բ. րդին մէջ հարիւրին	19
Գ. » » »	25
Դ. » » »	12
Ե. » » »	16
Զ. » » »	12
Է. » » »	11
Ը. » » »	12
Թ. » » »	24
Ժ. » » »	16

Ամենէն աւելի խիտ են Հայերը Գ. րդ թաղապետութեան մէջ. ապա իններորդ շրջ. թաղապետութեան մէջ։

Ամենէն աւելի բազմամարդ թաղապետութիւնն 6 րդն է, ապա առաջինը, 3րդը, 2րդը, 9րդը, 4րդը, 8րդը, 10րդը, 7րդը, և 5րդը վերջինն է ըստ բազմամարդութեան։

* * *

Յուսամ թէ բաւ է այսքանը։ Դեռ շատ մը տեղեկութիւններ կը պարունակէ այս գիրքը որք վարժարաններու, կրօնական հաստատութեանց, խանութներու և այլ ցանկերը կուտան բայց ասոնք աւելորդ է աստ համրել թէ այս ցանկերն պակասաւոր ըլլալուն և թէ մեր յօդուածին նպատակն մարդահամար ըլլալուն և ոչ վարժարանահամար, կամ եկեղեցահամար և կամ խանահամար եայլն։

Միայն սա ուշադրութեան արժանի կէտը կայ, որ շատ մը յատուկ անուններ որք Հայոց, Յունաց և ոչ-իսլամ հպատակաց կը վերաբերին սխալ և անհասկանալի նշանակեալ են։ Ասոր յանձանքը չվերաբերիր այնքան մարդահամարի պաշտօնէից որքան տաճկերէն լեզուաւ շատ մը բառերու դժուար արձանագրութեան և նմանաւանդ մերազնեից տաճկ. ուղղագրական սխալներուն։

Օրինակի համար յիշեմ Խայղազան անունը որ Հայկական կրթարանին ըլլալը մի քանի օգնականներով գտանք իսկ [illegible] կատարեալ հանելուկ մը որ Դպրոցասիրաց իգական գիշերօթիկ վարժարան ըսել կուզէ։ Կ'անցնիմ և լաւագոյններէն։

Արդէն ժամանակ է որ անցնիմ։ Ամեն անոնք որ կը փափաքին աւելի տեղեկութիւններ ստանալ, և կը հաւատեմ թէ կրնան յուսալ, թող քիչ մը աշխատին տաճկերէն սովրելու, եթէ չեն գիտեր, և շատ մ'ալ աշխատին դրքէն մէկ օրինակ մը ձեռք անցունելու համար։

Յ. ԵԳՍՈՒՓԵԱՆ

ՆՈՒԱԳԱՄՈԼ ՄԸ

1884ին դեռ Փարիզ կը գտնուէր Տէզիրիս, մելամաղձիկ և մտացի ուսանող մը, զոր [illegible] կ'անուանէին։ Ապագայ փաստաբան մը։ Անկարելի էր հետը չխապուիլ, նախ որովհետեւ պոլսեցի էր, և յետոյ, երաժշտութեան համար կատարեալ խենդ, բայց խենդ՝ յիմարանոց մը դրուելու չափ։ Եթէ կար բան մը որ իրմէ այս վտանգը կը հեռացնէր, այն էլ հռովմայական իրաւագիտութիւնն էր որ շաբաթը երեք անգամ իբրեւ սառն ջուր իյնալով իր տաքցած ըղեղին վրայ, կը խորտակէր երեւակայութեան թեւերը և կ'արգելուր զինքը Պեալիոզի կամ Վագների եռեւէն սուրալու։ Սակայն, ներեալ էր իրեն ըլլալ ինչ որ կուզէր,—մելամաղձոտ, մտայոյզ, լալկան, ներեալ էր իրեն մտօքը թռչիլ երթալ ամպերու մէջ և անծանօթ վայելմանց աշխարհ մը փնտռել, ամէն եօթնեկի մէջ, միայն մի անգամ, կիրակի օրն, ուր, լոյսը մութէն չզատուած, Տէզիրիս մահճակալէն վար կը ցատկէր, մեծ երաժշտաց կենսագրութիւնը ձեռքը կ'առնէր և կը կարդար զայն մինչև միջօրէ։ Իբր այս աղօթագիրքն աւարտելէ յետոյ, թէեւ ճաշ մը կ'ըլլէր, չմոռնելու համար, և կը դիմէր երկիւղածութեամբ ի Շաթըլէ, որպէս թէ գնացած տեղն Աստուծոյ տաճար մ'ըլլար։ Վզին ու դաստակին չուրջը կը փայլէր, այդ առթի մէջ, իբր էն ճերմակ և բարեձեւ շապիկը, որ ուսանողի մը բոլոր արդուզարդն է։ Կէս օրին երկրորդ ժամուն նուագահանդէսը կ'սկսի ի Շաթըլէ, սրահ մը որ Փարիզու ընդարձակագոյնն է, և ուր հազարաւոր մարդիկ կ'երթան քանի մը ժամ իրենց վշտերը մոռնալու սքանչելի երաժշտութեան մը ունկնդրութեամբ։ Երբեմն, 250 նուագածուաց կը միանան արանց և կանանց խումբեր, որոնք [illegible] հնչմանց խառնելով իրենց բնական ձայները, սրահը եօթներորդ երկինքի պէս բան մը կ'ընեն։ Տէզիրիս, ամփիթատրոնի մը խորը կը քաշուէր, և աչքի կոպերն իրարու կպած, արուեստական գիշեր մը կ'ստեղծէր իր բոլորտիքը, որպէս զի նիւթական աշխարհի տեսքով միտքը երկրիս չկաշկանդուի, և ազատ այս կապանքէն երթայ թափառի օդային գաւառաց մէջ, վեր, հեռուն, որքան որ հեռուն ներդաշնակութիւնք կրնան երթալ։ Թէ իր աջէնը, թէ իր ձախ կողմերը, թէ իր ետին նստած կը տեսնուէին բուրժուաներ, իրենց այնքան ներին դիմօքն, իրենց այնքան խօսուն աչուըներովն և որոց վրայ կայ այնպիսի բան մը զոր չես կարող բացատրել և որ սակայն զքեզ կը դիւթէ, կը հմայէ։ Այս թաքուն իշխանութիւնը միմիայն Տէզիրիս չէր կրեր, որ իւր անրջոց մէջ ընկղմած կը մնար կղզիացեալ իւր դրացիներուն մէջ։ Երբ գեղեցիկ կտոր մ'է որ կ'երգուի, անոր սփռած հեշտութիւնն այնպիսի է, որոյ հետ ոչ մի վայելք կրնայ բաղդատուիլ, կ'ըսէր բարեկամս, երբ, մեր պարապ ժամերուն մէջ, Լիւքսանպուրկի ծառոց տակ գեղարուեստական և հոգեխօսական վիճաբանութեամբ Տեմօլինով և Աքքարիասով չափազանց ծանրացած ըղեղնիս քիչ մը սփոփել կը փորձէինք։ Եւ այլապէս չէր կրնար խորհիլ այս տարօրինակ և չղոտ բարեկամս որ հոգւովը [illegible] էր, և յոյն ալ ըլլալով, իւր նախահարց հեթանոսութեան բանաստեղծական դարերը կը յիշէր միշտ և կ'աւաղէր որ գիտութիւնք եկան, մարդկային սրտին մէջ թունաւորել, սպաննել մի առ մի, իւր սիրած ու հաւատացած բոլոր դիցուհիները, բոլոր աստուածները։ Ինքը կը յամառէր հաւատալ թէ երբ նուագարան մը կը հնչէ, երգն երկնային զօրութեան մը այտայտութիւնն է, թէ այդ նուագին մէջ պէտք է լսել դիցուհւոյ մը մեղեդին։ Այս գաղափարներուն իբրեւ հետեւանք, Շաթըլէի մէջ միայն ինքն էր թերեւս որ, երբ յաւարտ հանդիսին, դուրս կ'ելլէր սրահէն, կը տեսնէի իւր երեսին վրայ անուշ մի տխրութիւն, որպէս թէ իւր հոգին, երգոց հետ Ոլիմպոսի բարձունքն ելնելէ յետոյ, դից և դիցուհեաց խնճոյքէն զինքն յափշտակեր վար բերեր են։ Ալ հնար չէր հետը խօսակցիլ։ Ծանրաքայլ կը դիմէր ի Լիւքսանպուրկ, պարտէզին էն ամայի անկիւնները, մինչև գիշեր, առանձին և անշարժ կը թափառէր, մինչև որ մարմնոյն պարտասմամբ մտաց խոյանքներն դադար ու հանգ առնէին։ Հետեւեալ օրը, Տէզիրիս հասարակ մահկանացուաց ընթացքը վերստին ձեռք կ'առնէր։ Արբեցութիւնն անցած էր։

Օր մը, ինքն որ հեթանոսաց ամեն աստուածոց կ'ուզէր հաւատալ, ի բաց առեալ Բաղդն, սկեպտական չերեւալու համար այս վերջնոյն նկատմամբ, վիճակահանութեան 3 տոմս կը գնէ 3 Փրանքի, յետ սակայն ընդերկար խորհրդածելու թէ արդեօք լաւագոյն չէ՞ր վերապահել զայն կիրակնօրեայ [illegible] մուտքին։ Տէզիրիս չափազանց ուռած քսակ մը երբեք ունեցած չէր։ Ընդհանուր կանոն է այս ուսանողաց համար։ Բայց հնարիմաց էն։ Թէ՛ 3 տոմս գնել եւ թէ՛ նուագահանդէսէ չզրկուիլ, խնդիր մ'էր զոր Տէզիրիս վերջապէս լուծեց ամբողջ շաբաթուան մէջ պտուղն ու պանիրը իւր ճաշի ցուցակին վրայէն ջնջել որոշելով։ Պիւտճէին մէջ կործանիչ բացի մ'առջեւը կ'առնուէր այսպէս։

Բարեկամս երրորդ տարւոյ աշակերտ մ'էր։ Երկու ամիսէն քննութեան ներկայանալով իւր լիսանսի վկայագիրը պիտի առնուր։ Ամավերջի մերձեցումը մեծ յեղափոխութիւն մը կը բերէ ուսանողի մը ապրելու եղանակին մէջ։ Ցերեկները, բարեկամաց այցելութեամբ չխանգարուելու համար, սենեկին դուռը կը կղպուի, գիշերն ալ քիչ քնանալու համար դիւցազնական միջոցներ ձեռք կ'առնուի. մեծագոյնն է սուրճը որ մշտջենապէս եռ կուգայ սեղանին մէկ ծայրը, որոյ վրայ կը տեսնուին խառն խուռն գիրք, թուղթ, քանի մը [illegible], երբեմն ալ շապիկը, վարտիքը, գուլպաները եւն։ Գրեալ է թէ ուսանողի մը խուցը խառնափնդոր պէտք է ըլլայ, իսկ ըղեղը միայն բարեկարգ։ Տէզիրիս այս առածին ճշմարտութեանը համոզուածներէն էր։ Բայց մայիս 28ին, քիչ մնաց որ իւր ըղեղին վիճակն ալ սենեկին յար ու նման պիտի ըլլար։ Այդ օրն, իրիկնամուտին, վիճակահանութեան շահող թիւերը քաղուած ըլլալով, փողոցին մէջ ցուցակը սկսեր էին ծախել։ Վաճառողաց հանած աղմուկը խլացուցիչ էր։ Տէզիրիս իւր կամաւոր բանտին մէջ կը լսէ և մէկ ոստումով զանգակին չուանին վրայ յարձակելով կատաղութեամբ կը հարուածէ։ Դռնապանն որ տանը մէջ այսքան ժխոր երբեք լսած չ'ունէր, չորս ոտքով վեր կը վազէ։

— Ի՞նչ կը կամինք, միւսիւ Տէզիրիս։ Դիտաւորութիւննիդ անշուշտ զանգակը խորտակել չէր։

— Անտարակոյս ո՛չ. ինձ շուտ շահող թուոց ցուցակ մը։

— Մեծ մրցանակը շահելու շատ կը շտապէք։ Այս ըսած միջոցին, դռնապանին շրթանցը վրայ հեգնական ժպիտ մը սկսաւ ուրուագծիլ, բայց չկրցաւ զայն աւարտել, վասն զի Տէզիրիս ճանբայ դրաւ զինքը, դուռը քթին խփելով և երեսին ալ զօրաւոր «շուտ ըրէ» մը նետելով։ Քանի մը րոպէ յետոյ, կը վերադառնայ ցուցակով մը երբ իբր վարձակալը թիկնաթոռի մը մէջ տեղաւորուած և կզակը ալ ափին մէջ կ'սպասէր անձկութեամբ սեղանին առջեւ, որոյ վրայ կը դնէր իւր դամբարը։ Այդ լուսին տակ, որ վկայն էր իւր այնքան աքնութեանց, կը կարդայ իւր տոմսերն ու կը բաղդատէ զանոնք ցուցակին հետ։ Յանկարծ ուրախութեան փայլակ մին է աչացը մէջ նշողելով դէմքն ամբողջ կը զուարթացնէ։ Արիւնն երակաց մէջ ուժգին կը թաւալի, այնպէս որ դիւահարած դէպի վեր կ'ուզէ ոստնուլ, երբեմն դէպի ձեղուն դարձած և բազուկները վերամբարձ։ Մարմնոյն անդամոց այս անսովոր և անկանոն շարժմանց մէջ, դամբարը հարուած մ'ստանալով կը գլորի սեղանին վրայ, անկէ ալ ահագին չաւաչմամբ տախտակամածին՝ ուր կը լինի հազար կտոր։ Քարիւղը չորս կողմ կը տարածի, բոցն հաղորդուելով մերձակայ առարկայից ահա կապոյտ կապոյտ հրեղէն լեզուներ որ կը բարձրանան գրքերուն և զգեստներուն վրայէն։ Հրդեհի մը երկիւղը զինքը կը շուարեցնէ. զայն մարելու մտածած ատեն, ինքզինքն այնքան կը մոռնայ որ ձեռքէն կը սահի կ'իյնայ բոցերուն մէջ այն տոմսն որ կը շահէր 500,000 Փրանքի առաջին մրցանակը։ Բայց, վերը, երկինքի խորը նախախնամութիւն մը կայ, որ անշուշտ օգնութեան հասած ըլլալով, մի և նոյն ակնթարթի մէջ Տէզիրիս կ'ուշաթափի, և կ'ազատէ իւր երջանկութիւնը մոխիր դառնալու վտանգէն։ Ամէն դժբաղդութիւն բանի մ'օգտակար է, կ'ըսեն։ Այս արկածը մեծ խոհեմութեան զգացում մը ներմուծեց ուսանողին սրտին մէջ, զի դռնապանն որ արդէն դուրս ելած էր, ետ չի դարձած, որոշեց իւր անակնկալ բաղդին վրայ բան չխօսիլ իրեն։ Եւ երբ սենեկին մէջ կահ կարասիք կարգի մտան և դռնապանն իւր դառնութիւնն յիշոցներով դուրս թափելէ յետոյ, թողուց զինքն առանձին, երեւակայութիւնն իւր տաքուկ թեւերը բանալով գրկեց զՏէզիրիս և առաւ տարաւ զինքն անրջաց աշխարհը։

Գիշերը բոլորովին կոխած էր։ Փողոցին աղմուկներն աստիճանաբար սկսեր էին լռել։ Այն տենդն որ կը տանջէր զինքն, այն անհամբերութիւնն որ կուրծքը կը կեղքէր, մեղմացան և փոխան այդ պարտասուցիչ զգացմանց, ուսանողին մտքին ու սրտին մէջ եկան իջան ապագայ բարօրութեան գեղածիծաղ յոյսերը, նման սպիտակ աղաւնիներու որք իբրեւ թէ երկնից խորէն աւետաբեր իրեն կը դիմեն։ 500,000 Փրա՛նք ձայնեց, ոտքի ելլելով, գումար մը որ կրնայ գիս ի չարն տանիլ, ինչպէս ի բարին։ Հոս, Փարիզ է։ Պէտք է որոշեմ հեռանալ այս Բաբելոնէն, զի այսքան գումարով Փարիզ չկրնար չդառնալ ինծի համար Բաբելոն մը։ Բայց չմոռնամ Նինին, այն աղւոր, անոյշ Նինին որ, ահա չուրջ երեք տարի, գիս մխիթարեց, նուազ քան ամուսին մը, աւելի քան քոյր մի։ Արդէն ինէ սպասածը լաւ վարձատրութիւն մ'է։ Ուստի մի քանի հազար Փրանք իրեն բաժին. սակայն ո՞ւր երթալ։ Պօլիս։ Ունենալ 50 000 Փրանք այս տարիքի մէջ և ընել փաստաբանութիւն, պիտի խնդան վրաս։ Պատճա՞ռ, որովհետեւ մարդիկ մեծ մասամբ կամ ունայն են կամ յիմար, որ մի և նոյն բանն է։ Որոշենք ուրեմն, երկրորդաբար, թէ մինչև ցմահ փաստաբանութիւն պիտի ըլլայ իմ արհեստս զոր աղքատաց համար պիտի գործածեմ։ Մարդկային ընկերութեան անդամ մը պէտք է գործունեայ ըլլայ։ Մարդոց վերջինն է այն որ եկամուտ մ'ունելով փորը կը խոշորցնէ։ Ձի և կառք հեծնել, ամեն օր պտոյտի ելլել, պարապ խօսքեր ըսել և լսել՝ ո՛չ — ո՛չ։ Կը հրաժարիմ ազնուական մը այդ ամէն հեշտութիւններէն։ Աչք չունիմ։ Սակայն Պոլսոյ մէջ կ'ուզեմ ունենալ այն Փարիզն որմէ միայն կ'ախորժիմ, գեղարուեստից Փարիզը, գիտնականաց Փարիզը, այն որ ճշմարիտ է, որ գեղեցիկն է, որ մեծն է։ Ճար չկայ, ըստ որում արդէն որոշած եմ Պոլիս վերադառնալ, ես ինծի համար իմ սրբոց խորանը հոն պէտք է կանգնեմ, կատարեալ խորան մը ուր երաժշտութիւնն և իւր քոյր դիցուհիք պաշտօն ստանան։ Տուն մը շինել Բերա, բայց ո՛չ քաղաքին սիրտն, ո՛չ, այլ գերմանական դեսպանատան մօտ։ Հոն, Նազիմ պէյը, իմ վաղեմի բարեկամս, գետին մ'ունի զոր չպիտի դժկամակի ինձ ծախել։ Ի՛նչ եղական դիրք պիտի ունենայ բնակութիւնս, որմէ աչուըներս պիտի կարենան խորասուզել Մարմարայի կապոյտ ալեաց վրայէն մինչև ասիական եզերքը։ Այն ի՛նչ տեսարան. երեկոյին, երբ արեւը մայրը կը մտնէ և գիշերը, երբ լուսինն ուռճացած կը փայլի երկնից ճակատը։ Դուրսը, մինչդեռ բնութիւնն՝ այնքան գեղեցիկ, պիտի ժպտի, ներսը, տանս մէջ, պիտի լսուին անմահական նուագներ։ Յատակագիծը հոս, Կառնիէի պէտք է գծել տամ։ Մեծ Օբերայի ճարտարապետը պիտի հաճի անշուշտ գոհար բնակութիւն մի ինձ ստեղծել։ Կը մնայ միայն մի խնդիր. ո՞վ պիտի ընէ տանս պատիւները։ Եւ յետոյ երբ ցերեկն ողջոյն յոգնելէ յետոյ տունս պիտի վերադառնամ, այն ատեն պիտի ցանկամ սեամին վրայ զուարթ և սիրելի դէմք մը գտնել, հոգւոյս տաղտուկը փարատել անոյշ երեսի մը տեսարանով։ — Պէտք է ամուսնանալ։ Ահա հոս հորիզոնը կ'սկսի մթագնիլ։ Ինչ խնդիր, ո՛ Կիկերոն։ Նախ կինս ըլլալու է երաժիշտ, ոչ միայն մատներովն այլ սրտովն ալ։ Անշուշտ հասակն ալ, տեղը, գլխին մէջն ալ քիչ մը գաղափար, և վերջապէս գոնէ դաշնակերէն մը պէտք է գիտնայ։ Կ'ըսեն թէ այդպիսի էակ մը Պոլսոյ մէջ առասպելական է գրեթէ։ Միթէ Զուիցերիա երթալու է, ճանապարհորդութիւն մը որ աղջիկտեսի երթալու պիտի նմանի չափազանց։ Զզուելի բան կին մ'առնել, ապրանք մ'առնել, մի և նոյն բան չէ, և յետոյ ի՞նչ վնաս, թէ չկարգուիմ առ այժմ, այո՛, միայն առ այժմ . . . .

Չգիտցուիր թէ այս մենախօսութիւնն ուր պիտի յանգէր, երբ ունեցած առանձնաշնորհման համեմատ, այցի համար սենեկէն ներս մտայ, դուռը բաց գտնելով։ Տէզիրիս, երջանիկ բարեկամս, զիս փարեցաւ. երբեք այնքան խանդաղատանք չէի տեսած իրմէ։ Զիս իր հոգւոյ դաշնակցութեան հաղորդ ընել կ'ուզէր։ Պատմեց ինձ ամէն բան, չունեցած հաշիւ կը բանէր, այնքան այս տարօրինակ յաջողութիւնը զիս ալ յուզեց։ Գողերէն զգուշացիր, ըսի, և վաղն առաւօտ, Պանքը տը Ֆրանս կ'երթանք օրինական յայտարարութիւնն ընելու։ Երբ բաժնուեցայ իրմէ, լսեցի որ դրան բանալին մի քանի անգամ աղխին մէջ կը դարձնէր։

Հետեւեալ առտուն, ժամը 9ին ինձ եկաւ։ Գիշերն ի բուն հսկած էր, նա մանաւանդ գողերէն վախնալով։ Կառք մը վարձեցինք, մինչդեռ մի քանի ընկերներ հետաքրքրութեամբ կը հարցնէին թէ ո՞ւր կ'երթայինք այնպիսի օրով մը որ քանի մը տեսակ կարեւոր դասեր կային։ Տէզիրիս որ մինչեւ ցայն վայր ինքն իրեն տէրն էր, ա՛լ չկրցաւ համբերել։ «Բարեկամներս, ըսաւ, ձեզ ամենուդ Քաֆէ Ռիշի մէջ իշխանական սեղան մը պիտի տամ, [illegible] շահեցայ».—Հուրրա՛, աղաղակեցին բոլորը մէկ բերան և օդն այնպէս թնդաց որ շրջակայները գտնուող անձինք խուռներամ դէպ ի մեզ վազեցին։ Երբ բանն իրենց ալ լսեցին, երկրորդ հուրրա մ'ալ անոնց կողմէ։ Մեզ ըլլալիք այս հանդիսէն ճողոպրելու համար, ուրիշ հնար չկար բայց եթէ ձիերը քշել երթալ։ Բայց կառապանն որ ամենէն աւելի ազդուած էր, չէր ուզեր կարծես մեկնիլ, ինքն ալ պարգեւի խոստում մը չ'ստացած։ Ասիկա նշմարելով, պոռաց Տէզիրիս, [illegible]։ և իսկոյն կառքը տեղէն շարժելով, կայծակի պէս թաւալգլոր կը սուրայ։ Ճանապարհին, որքան որ ալ անկեղծ բարեկամն էի Տէզիրիսի, չկրցայ արգելուլ նախանձոտ զգացում մը սրտիս մէջ. ո՛, բախտի անի՛ւ, կոյր անի՛ւ, կ'ըսէի ինքնիրենս, երբ Պանք տը Ֆրանսի առջեւն հասանք։ Հոն, մեզ առաջնորդեցին Պ. Տիւշէնի մօտ որում հարկ էր ներկայել շահող տոմսը։ Պ. Տիւշէն, յիսնամեայ, յոյժ մեղրաբերան անձ մը, սկսաւ բարեմաղթութիւններ ընել և իւր տարիքն ի նկատ առնլով անքաղաքավարութիւն չը համարեց 500,000 Փրանքի գործածման մասին խրատներ իսկ տալ բարեկամիս, որ զբաղած էր իւր փոքրիկ գրպանը զմելիովը քակելու, զի ապահովութեան համար, տոմսակը ներսը դրած գրպանին բերանը առջի գիշերուընէ կարած էր ամուր դերձանով մը։ Վերջապէս գլուխ ելլելով այս աշխատութեան մէջ, դողդոջուն ձեռօք դուրս կը հանէ հրաշագործ թղթիկը և կը կարդայ 2,814.567 զոր կուտայ ապա պաշտօնէին։ Պ. Տիւշէն մեր թղթիկը կը կարդայ և ակնոցը շտկելով իւր պաշտօնական ցուցակին վրայ աչուըներն ուշադրութեամբ յածելէ յետոյ ինքն ևս կը կարդայ, բայց 2.814,367։ Ապշութեան ճիչ մըն է Տէզիրիսին հեղձամղձուկ կոկորդէն դուրս կ'արձակի։ Պ. Տիւշէն մեզ դառնալով, 3 և 5 թուոց տպագրական նմանութիւն մի ձեզ սխալեցուցած է, ըսաւ։ Տխուր տխուր Տէզիրիս ձեռքն առնելով անիծեալ տոմսակն ընդ երկար աչքը վրան յառած մնաց. բայց այլ եւս տարակոյս չկար։ Պաղ քրտինք մ'իջաւ խեղճ բարեկամիս վրայ և հարկ եղաւ թեւը մտնել սանդուղէն իջած ատեն, զի ծունկերը կը կթոտէին։ Դրսի դրան առջեւ ամբոխ մը հաւաքուած էր, շնորհիւ շաղակրատ կառապանին որ հոն հանդիպողին պարծեցեր էր թէ [illegible] շահող ինքն հոն բերելու պատիւն ունեցած էր։ Մտանք կառք և վերադարձանք Քարթիէ Լաթէն, բոլորովին մոռցած թէ քանի ամիս շարունակ ծաղրանաց առարկայ պիտի ըլլանք մեր անգութ թարար ծիծաղասէր ընկերաց կողմէ։

Շ.

(*) Այս թաղապետութեանց մանրամասն սահմանները հոս դնելը զանց կ'առնեմ ինչու որ յօդուածս չափազանց կ'երկարի։

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Օգոստ. 17
ՎԷՊ. [illegible] Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ
ԸՆԿԵՐ. ԽՆԴԻՐՆԵՐ. Հրէական խնդիրը (ըստ Նորագոյն հրատարակութեանց)
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. [illegible] (ԼԱՖՈՆԹԷՆ) Թարգմ. Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ
[illegible] (ԼԵՐՄՈՆՏՈՎ) Թարգմ. ՋՕԿ
ԿՐԹԱԿԱՆ. [illegible]
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ. [illegible] ՀԱՍԿԱՔԱՂ
ՔԱՂՈՒԱԾ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՑ. Արտաքին, Ներքին, Ազգային.
ՑԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ
1884 Օգոստոս 4—1885 Յուլիս 27.

ՀՈՄ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՑ
Ց'ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Այս վարժարանի նոր տարին կ'սկսի սեպտեմբեր 3/15։

Գիշերօթիկ աշակերտք կը վճարեն 30 լիրա տարեկան, այ ինքն, 12 լիրա Սեպտեմբերին, 9 լիրա Յունուարին, եւ 9 լիրա Զատկին։

Անոնք որ գիշերօթիկ չեն, բայց կէսօրուան ճաշը կ'ընդունին դպրոցէն՝ վճարելու են 8 լիրա տարեկան, այսինքն, 3 լիրա Սեպտեմբերին, 3 լիրա Յունուարին, եւ 2 լիրա Զատկին։ Բայց անոնք որ ճաշ չեն ընդունիր դպրոցէն՝ վճարելու են այս գումարներուն կէսը։

Դաշնակ սորվիլ ուզողները կը վճարեն տարեկան 8 լիրա, այսինքն, 3 լիրա Սեպտեմբերին, 3 լիրա Յունուարին, եւ 2 լիրա Զատկին։

Ծնողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք պայմանաժամերուն վճարմանց կանխիկ ըլլալու կանոնին, որ ճշդիւ պահուելու է։

2—6

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանս իւր Է. տարեշրջանը փոխանակ սեպտեմբեր 1ին պիտի սկսի նոյն ամսոյն 8ին, երեքշաբթի օր, ըստ Ն. Տ. ի։ Ինչպէս հին նոյնպէս և նորեկ աշակերտաց համար խիստ կարեւոր է տարւոյն սկիզբէն ներկայ գտնուիլ։

Յառաջիկայ տարի վարժարանս իւր ընթացքը պիտի շարունակէ իւր Ցուցագրոյն համեմատ, միայն սա բարեփոխմամբ թէ աշակերտները Անգղիերէն խօսելու և գրելու, ինչպէս նաեւ գեղագրութեան և գծագրութեան մէջ աւելի զարգացնելու համար նոր կարգադրութիւնք պիտի ըլլան։

Վարժարանիս տարեկան թոշակն է 13 ոսկի որ կը վճարուի հետեւեալ կերպիւ.— 5 ոսկի սեպտեմբեր ամսոյ մէջ, 4 ոսկի յունվար ամսոյ մէջ, և 4 ոսկի Ապրիլ ամսոյ մէջ։ Ոչ մի ուսանող կրնայ մնալ վարժարանին մէջ այն ժամանակէն աւելի որոյ համար վճարած է կանխաւ։

Աւելի տեղեկութեանց համար կրնայ դիմուիլ առ Տնօրէնութիւնն վարժարանիս կամ առ Մեծ. Յովհաննէս աղա Գոնսաեան, Ֆինճանճըլար Եօգուշուշու, Ամերիգեան խան, ուր կը գտնուի նաեւ վարժարանիս Ցուցագիրն։

Պարտիզակ 1 Օգոս. 1885 Տնօրէն
Ք. Է. ԲԻՐՍ
3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հումայուն անպարընա ալընաճագ չալիրին գարարը գաթիսի Աղօսթոսը բուտինն եւրմի պիրինճի չարշէնպէհ կիւնի վէրիլէճէյինտէն, թալիպ օլան թիճճարըն եէվմը մէզքիւրտէ Խազինէի Խասսաի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

15 Աղօսթոս 301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Եյուպսա միւճեթաթէին ինչա օլունան փարիգա ինչամիը իչուն միւպայեազընա լիւզում կեօրիւնէն եւիզ եէֆիմիւ պէյ Թոգմ սէրէն աղաճը չէբայիմինէ լէվքիգէն ինչաամիը ասկէրիյէ տայրէսինէ միվզիի միւնագասայա փաղ օլունտըղը վէճհ իլէ աղսաթօսըն երիկիըմփիրինճի չարշէնպէն կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ իւթիյի կիւնիւ եւիզթէ պէյ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իհալէ թալիպ օլանլարըն տայրէյի մէզքիւրէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր ։

15 աղուսթոս 1301

2—3

ՖԻՇԵՐԱՅԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՎՈՍՓՈՐԷՆ Ի ՄԵԾ ԿՂԶԻ

Ցառաջիկայ կիրակի, 18/30 օգոստոս, եթէ օդը ներէ, Շիրքէթի թիւ 33 նէւ—էրէ անուն շոգենաւը, մէջն ունենալով եւրոպական նուագածուաց խումբ մը, ժամը առաւօտուն 6½ին պիտի մեկնի Մէզարպուրնուէն և հանդիպելով հետեւեալ նաւամատոյցներն, Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Փաշա-պաղչէ, Րիֆաթ-փաշա, Եէնի-քէօյ, Քանլըճա, Գոյաճըքէօյ, Ա. Հիսար, Քանտիլլի, Պէպէք, Վանիքէօյ, Արնավուտքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուգ, Պէշիկթաշ, Քապաթաշ, Իսկիւտար, պիտի երթայ ի Մեծ կղզի ։

Գիշերը, ժամ 4½ին, լուսնի լուսով մեկնելով Մեծ կղզիէն, Մէզարպուրնու պիտի վերադառնայ մի և նոյն նաւամատոյցներն հանդիպելով ։

Շոգենաւուն մէջ ամեն ժամ պատրաստ ճաշարան կայ ի դիւրութիւն ուղեւորաց և նուագածուաց խումբն ընտիր կտորներ պիտի նուագէ մինչեւ վերջը ։

Գին տոմսակի, երթ ու դարձի համար

20 Ղրուշ

Տղայոց համար պիտի առնուի

5 Ղրուշ

ՖԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

ԸՆԴ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՏՄ ԵՒ ՖՐԻՑԱ ԼԻՆՏՆԷՐ ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Վիեննա (Աւստրիա) Մայսէտէրկասսէ փողոց թիւ 3

Աշակերտուհեաց թիւը սահմանաւոր, Ընտանեկան կեանք, Լաւագոյն և օդասուն սենեակներ, Հանգիստ կեանք, Ֆիզիքական ընտիր խնամքներ, Լուրջ ուսումնասիրութիւնք, կատարեալ և յարատեւ դասընթացք տասն մասերով, Առաջնակարգ ուսուցիչք, Երաժշտութիւն և Օտար լեզուներ, Գերմանացի, Ֆրանսացի և Անգլիացի վարժուհիներ ։

Դպրոցական տարեշրջանը պիտի սկսի Հոկտեմբեր 1ին (Ն. Տ.)։

ԼՈՅԹԸՍ ԵՒ ՁԻՄՆԷԼ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՐՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

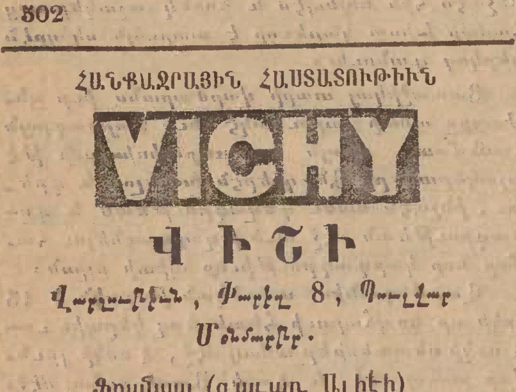

«ՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը հնձէ 300 ծխա ։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է ։ Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն ։

502

ՀԱՆՔԱՋՐԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Վարչութիւն, Փարիզ 8, Պուլվար Մոնմարթր.

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

GRANDE GRILE. — Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, ներքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար եւայլն ։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն ։

CÉLESTINS.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց-միզական (Ալպիւմինուրի) ։

HAUTERIVE.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց-միզական ։

Աղբիւրին անունը պէտք է դնել շիշերու քափսիւլին վրայ ։

Պոլսոյ ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի ։

[illegible]

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

111 — ՓՈՂՈՑ ՍԷՆ-ԼԱԶԱՐ, ՓԱՐԻԶ — 111

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ԱՄԵՆ ԲԱԺՆԵՒՈՐ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ (Զետեղում խնայողութեանց)

[illegible]

Շահող բաժիններն և պարգեւները կը վճարուի ի Պոլիս յոյժ թեթեւ զեղչով

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ, ՍՊԻՐՕ ՏԷՄԼԻԹՐՕՊՈՒԼՕ

Ղալաթիա, Տէյիրմէն-խան, Թիւ 10 եւ 11

Ուրեմն, Դրամատունն ԱՄԵՆՈՒՆ կ'ընձեռէ միջոց՝ բոլորովին աննշան գումարով մը՝ ձեռք բերելու շահեր, որովք կրնան հարստութեամբ մը իւր դարուս երջանիկներուն հետ ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆ ԱՄԻՍ

Բաժիններն են 1000էն մինչեւ 200,000 ֆրանք

Բաց ասոր տոմսերը կը վճարուին ստորագրողին, եթէ թէ արժեթուղթը կանխիկ գնուած լինէր ։ Բուն արժեթղթերը միշտ ստորագրողին տրամադրութեան ներքեւ են ։

Նմուշներն ամսաթերթը կը պարունակէ ֆրանսական և օտար բաժիններով ամեն վիճակահանութեանց ցուցակներուն կատարեալ հաւաքածոյն ։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

Կեդրոնատեղի 116, Հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Բարիզի Ընդհանուր Խնայողական Մնտուկին գործառնութիւնքն են, Գաղղիոյ կառավարութեան անմիջական «երաշխաւորութեան» ներքեւ գտնուող, և մեծամեծ պարգեւներով վիճակահանութեանց մասնակցող ֆրանսական արժեթղթոց վաճառումը ։

Ընկերութիւնը կազմուած լինելով 24 Յուլիս 1867 թուագրեալ օրինագրին տրամադրութեանց համաձայն, իւր գործողութիւնք Ֆրանսայի կառավարութեան քննութեանն «գոնթրօլ» ենթարկուած են ։ Այս մեծ և անժխտելի ապահովութիւն մ'է զոր ընկերութիւնն կ'ընծայէ իւր յաճախորդաց ։

Ընկերութիւնը կը դիւրացնէ հասարակութեան «ամսական վճարմանց միջոցաւ» դիզել մի փոքր հարստութիւն և ունենալ միանգամայն մեծ պարգեւ մը շահելու յոյսն ։

Առաջին ամսավճարն տրուելուն պէս, բաժանորդն կ'ընդունի իւր գնած արժեթղթին թիւն, և կը վայելէ նորա իրաւունքներն, որպէս թէ բաժնեթղթին գինն ամբողջովին վճարած լինէր. Հետեւաբար արժեթղթին շահելիք պարգեւներն և տոկոսի կտրօններն իրեն կը վերաբերին ։

Ամսական վճարմունք են, ըստ արժեթղթին 5, 10 և 20 ֆրանգ ։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Ներկայացուցիչն Ընկերութեան Թուրքիոյ, Ապտուլլահ Նասի էֆէնտի, 4 Պահճէ-գաբու, Կ. Պոլիս ։

Ներկայացուցիչ ի Պրուսա, Յովհաննէս էֆէնտի Յ. Պօտուրեան

Ներկայացուցիչ ի Զմիւռնիա Ատէս եղբարք

ՏԻՕԺԷՆ ՊԻԼՕՏ

DIOGENE
BILLODES

Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԵՐՈՒ ՇՂԹԱՅՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼ ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ ԳՈՀԱՐԵՂԻՆԱՑ

Վերոյիշեալ Տիօժէն նշանը կրող սոյն նորաձեւ նիքէլ ժամացոյցներն իրաւամբ արժանացած են Գործաւորաց Բարեկամ անուան, որովհետեւ թէ՛ գնով չափաւորագոյն են գործաւորաց և թէ՛ ճշդութեամբ կը գերազանցեն ոսկի Քրոնոմէթրներն իսկ. այս ժամացոյցներն իրենց յատուկ գեղեցիկ տուփերն ունին, և կը ծախուին ի գին 80 ղրուշի (4 մէճիտ)։ Տուզինաւոր առնողներու կանոնաւոր զեղչ կ'ըլլայ ։

Պիլօտ նշանով ճանչցուած մեր զանազան տեսակ արծաթ ժամացոյցներն արդէն բաւական տարիներէ ի վեր լաւ կերպով գնահատուած են ամեն ժամագործաց կողմանէ թէ՛ աստ և թէ՛ ի գաւառս ։

Սոյն ժամացոյցներու մեծ սպառումն արդէն սկսած է նախանձ շարժել խել մը օրինակողներու որոնք իրենց ուզածն կը յաջողեցնեն իրենց յոռի ժամացոյցները նմանցնելու մեր ճշմարիտ Պիլօտներուն, նոյն իսկ այդ նշանն ալ փոքր ինչ փոփոխելով յանդգնաբար կեղծելու ։ Ուստի պարտք կը համարիմ արգոյ Հասարակութեան ազդարարել և մասնաւորապէս Պոլսեցի և գաւառացի ժամագործաց որ մեր Պիլօտներն (Ջիֆֆլի անուամբ ծանօթ) այսուհետեւ ոչ միայն կրեն, բաց ի այս նշանէն, մեր անունն Գաղղիարէն լեզուաւ ճերմակ տախտակին վրայ և Տաճկերէն լեզուաւ մեքենային վրայ ։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Կ. Պոլիս, Ջինճիրլի-խան
վարի յարկ թիւ 7—8

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Զուլֆաճի-խան փողոց Թիւ 8
Մաֆազաճըլար փողոց Թիւ 42

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ փողոց Բերայի, ի Թէքքէ, մզկիթին դիմաց, 587

Պ. Տիմիթրիոս Սթաթի, տէր վերոյգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենագեղեցիկ և կատարելապէս հաստատուն կարասիներ, ինչպէս Հայելազարդ պահարաններ, Ճաշարանի և սրահի սեղաններ, Ամեն տեսակ լուացարաններ (լաւապօ), Զանազան յանձնարարութիւններ, Հանգստաւէտ Բազկաթոռներ, եւն, եւն ։

Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը շինէ յանձնարարութեամբ ։

506

ԳՌԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԸԼԻԷՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ — Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիանի խան Թիւ 15 ։ 507

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք ։

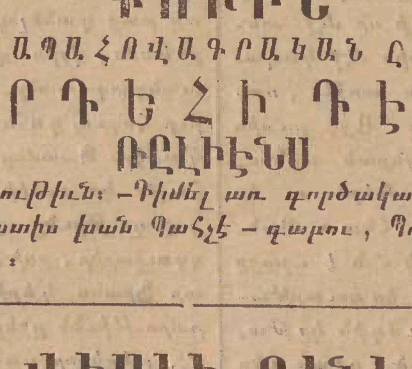

ՔԻՆԱՅՈՎ, ՄՍԻ ՀԻՒԹ, ՑՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով ։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս ։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպօն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169 ։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ, Միջերկրականի և Սեւ ծովու մէջ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոննոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրքօ
Արարատ	2,500	Ռոճըլլօ
Արքատիա	2,500	Քրուֆիշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիզօ
Մասէտոնիա	3,500	Մարզ
Բումելիա	2,800	Ֆօթըրքիլ

Պըքրանի շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի ։

Այա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար ։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ
Գործակալ
513

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բօֆէյի մէջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible] որ օգոստ. 12ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 31ին Պոլսէն պիտի մեկնի ։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա-Մէնէրէ որ պիտի մեկնի օգոստ. 31ին երեկոյեան ժամ 5ին ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւավճարի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԸՂՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

DRAGEES MEYNET D'EXTRAIT NATUREL DE FOIE DE MORUE

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թէ՛ իւրենց և թէ՛ իւրենց զաւակաց համար՝ Մօրիւ ձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր ազդած զզուանաց պատճառաւ։ Փարիզցի դեղագործ Մէյնէ Մօրիւ ձկան իւղէն հանած հիւթն նոյն ծագումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (Թխագոյն ձկմուր իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն սարտագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ո՛չ մին ։ Արդարեւ բնաւ յառաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենախտրական տղան, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէյնէի շաքարահատ կամ Մէյնէի հատիկներու (փոքր շաքարահատք մանկանց համար) ձեւին տակ ։

Այս Շաքարահատք ամենազօր դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, վատութեան, դեղնութեան, կարծքի հիւանդութեանց, արեան տկարացման, ոսկրախտից, ուժահատութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց տկարութեան, և կը զօրացընեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը ։

Մէյնէի շաքարահատք ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոյգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն ։ Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բազմաթիւ իւղեր կը վաճառուին որք Մօրիւ ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են ։

Մասնագիտաց իւղոց իսկ կեղծեր և նմանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ ։

Թուրքիոյ համար
ընդհանուր մթերանոցն և
ներկայացուցիչ
Ժ. ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ

Դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, թիւ 169

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Լաւագոյն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բէրշէմպէ բազարի մօտ Եէնի ճամիի դրան կից ։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը վայրկենական ու խիստ գոհացուցիչ եւ գոյնը միանգամայն ու բոլորովին բնական է ։ Գնողները կը վկայեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ոմանց իսկ գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկ ասոր պատուականութեանը կը հասնի ։ Ներկի կարօտութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել ։ Կը ներկէ սեւ կամ շագանակագոյն, մորթը չաղտոտեր ու վնասակար նիւթը չպարունակեր ։

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ՔԵՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը ։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ ։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամսոյ ամեն շաբաթ կը բանին Լիվըրբուլ և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէփփօ	3,000	Նանթ	2,500
Բոթնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Գալապրիա	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիթիա	4,600
Քաթալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրգ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սէրվիա շոգենաւը, նաւապետ Ուայթ, սեպտեմբեր 2ին Լիվըրբուլ պիտի երթայ Զմիւռնիոյ ճանբով ։

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Աթքին, սեպտեմբեր 8ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոստընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ամէն նաւահանգստի համար ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հայրի
փաշա խան Ղալաթիա

511

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ Հըլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Ալպանօ	2,000	Լէանտրօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարոսէն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օտօ	2,000
Գատօ	2,000	Բանտիքէ	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Ցիրօ	2,500	Բասսէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրագօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրագօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րոլլօ	3,000
Ֆլոյ	1,700	Րոմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րոմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիանօ	2,200	Սարտօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սէլիխօ	2,000
Կրոմէօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հումպէր	1,200	Թոլէտօ	2,800
Իսօ	2,300	Վանտօ	3,600
Քէյրօ	2,000	Ներտօ	1600
Քօլօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Րինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած, պարպած և յՕտեսա ուղեւորած է ։

Տասսօ շոգենաւը, նաւապետ Տուկլաս, ընդհանուր վաճառքով ամսոյս 23ին Հըլէն մեկնած է Իզմիր, Պոլիս և Օտեսա երթալու համար ։ Սեպտ. 10ին աստ կ'սպասուի ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
514 խան Ղալաթիա

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!! Jean BARDOU SIGNE J. Bardou et ne fabrique que cette Marque
Exploitation Générale: J. Z. PAULIHAC, Toulouse

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Քառնաք	4200	Օսսիրիս	3000
Թանիս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Թէպա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ալալոնիկա	1700
Թիպա	3250	Լոտուս	800
Մեմֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարեոթիս	3250	Սեթոս	700

Ամպրէթէ շոգենաւը, նաւապետ Լէէ, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով ։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԹԸԼ Ե ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ռութոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ Ե ԸՆԿ.
515 31, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլ և Սեւ-ծովեայ մէջ.

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրեան	5500
Արաբեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իստրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լեսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպեան	800
Տուրոյ	700	Օբորթօ	700
Էճիփշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անտալուսեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆլէմինկ այսօր Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միլլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր եղբարք.
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.
512

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ

ԻՍԹՈԼԻՎՕ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մումհանէ, Լոյտ խան, 2.

Հրատարակիչ-տէր Ս. ՏՈՄԱՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐԻ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1885 ՕԳՈՍՏ. 4 ՀԻՆԳՇԱԲԱԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏ. 31

Վոսփորէն Էջնող շոգենաւներ

11 — Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 — Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գավաթ.
11 — Պէյգ. Բաշապ. Ր. Բ. Մաճ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
11 45 Ենիմ Մեզ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ Աթէն. Պօյաճք. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
12 15 Գավագներ Մեզարք. Պէօյիւք. Թար. Պէյգ. Բաշապ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկ. Գավաթ.
12 30 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
1 15 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 — Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապ. Րիֆաթբ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկ.
3 — Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշա. Րիֆաթբաշ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր Գուզկունճուգ
3 15 Ենիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Քիրէճ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
4 — Պէօյիւք. Պէյգ. Բաշապ. Րիֆաթ. Գանլըճ. Ա. Հիս. Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք.
4 15 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
5 15 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Միրկ. Պօյաճք. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
6 15 Ենիմ. Մեզարք, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իսկ.
7 30 Ա. Գավ. Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ
8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկ.
9 30 Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 Ենիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք, Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 30 Ենիմ. Մեզ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք Արնավուտ. Գուր. Օրթաքէօյ Պէշիք.
10 45 Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշապ. Ր. Բաշաբ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իսկ.
11 — Ենիմ. Մեզարք. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք Պէշիք.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւներ

12 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Աթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք.
1 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
1 45 Գավաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
2 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրու. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
2 30 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ր. Բ. Մաճ. Բաշապ. Պէյգ. Պէօյիւքտ.
2 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Աթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
3 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մեզարք. Ենիմ.
3 45 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլք. Վանիք Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Ենիմմահալլէ։
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար. Ենիմ.
5 — Գավ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէօյ. Թարապ. Պէօյ. Մեզարք. Ենիմ. Ր. և Ա. Գավաք ։
6 — Պէշ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Ենիմմահալլէ
6 45 Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Չէնկէլ Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Ենիմ.
9 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք.
10 — Գավաթ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ր. Բ. Մաճ. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Մեզարք. Ր. և Ա. Գավաք.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Աթէն. Եէնիք. Թարապ. Քիրէճ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարք. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշապ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.